

IS | EN | PL | ES | RU | LT | LV
Íslenska | English | Polski | Español | Русский | Lietuvių | Latviešu

Fyrstu skrefin

Mikilvægar upplýsingar fyrir ríkisborgara
EES- & EFTA-ríkjanna sem flytja til Íslands

Brozura informacyjna dla cudzoziemców
osiedlających się na Islandii

ISBN: 978-9979-799-26-9

Publisher: The Immigration Council

Chief Editors: Multicultural Centre,
Runar Helgi Haraldsson

Design: Gunnar R Kristinsson / Ímyndunaraflltd.

Printing: Oddi Print & Packaging

Útgefandi: Innflytjendaráð

Umsjón: Fjölmenningssetur,
Rúnar Helgi Haraldsson

Hönnun og umbrot: GRK / Ímyndunarafll ehf.

Prentun: Oddi prentun og umbúðir

**Velkomin til Íslands
Witamy w Islandii**

FYRSTU SKREF RÍKISBORGARA EES- OG EFTA-RÍKJA

PIERWSZE KROKI OBYWATELA KRAJU EOG I EFTA

Fyrstu skref ríkisborgara EES- og EFTA-ríkja	4
Ísland í hnotskurn	6
Hátíðisdagar og frídagar	8
Akstur og öryggi	10
Þjóðskrá Íslands og kennitala	12
Lög og reglur	14
Lögleg búseta á Íslandi	16
Sjúkratryggingar	22
Vinna á Íslandi	24
Skattar	34
Greiðslur til barnafjölskyldna	36
Heilbrigðisþjónusta	40
Húsnæði	44
Þjónusta sveitarfélaga	48
Skólakerfið	50
Framhaldsnám	54
Gott að vita	58
Vefsíður	60

SPIS TREŚCI

/ 3 /

Pierwsze kroki obywateli krajów EOG i EFTA	5
Islandia w skrócie	7
Święta i dni wolne od pracy	9
Jazda i bezpieczeństwo	11
Islandzki Spis Ludności i numer identyfikacyjny	13
Prawa i przepisy	15
Legalny pobyt w Islandii	17
Ubezpieczenia zdrowotne	23
Praca w Islandii	25
Podatki	35
Świadczenia dla rodzin z dziećmi	37
Służba zdrowia	41
Sprawy mieszkaniowe	45
Usługi władz gminnych	49
System szkolnictwa	51
Kształcenie ponadpodstawowe	55
Dobrze wiedzieć	59
strony internetowe	61

FYRSTU SKREF RÍKISBORGARA EES- OG EFTA-RÍKJA

Upplýsingarnar í þessum bæklingi eru fyrir ríkisborgara Austurríkis, Belgíu, Búlgaríu, Danmerkur, Eistlands, Finnlands, Frakklands, Grikklands, Hollands, Írlands, Ítalíu, Króatíu, Kýpur, Lettlands, Liechtensteins, Litháens, Lúxemborgar, Möltu, Noregs, Portúgals, Póllands, Rúmeníu, Spánar, Slóvakíu, Slóveníu, Stóra-Bretlands, Sviss, Svíþjóðar, Tékklands, Ungverjalands og Þýskalands.

UPPLÝSINGAR OG RÁÐGJÖF

Mikilvægt er að hafa í huga að vegna alþjóðlegra samninga, svo sem á milli Norðurlandanna og aðildarríkja að EES- og EFTA-samningnum, gilda mismunandi reglur eftir ríkisfangi. Þessi bæklingur er eingöngu ætlaður ríkisborgurum þeirra ríkja sem eru aðilar að Evrópusambandinu eða EFTA. Í bæklingnum Fyrstu skref ríkisborgara ríkja utan EES/EFTA eru upplýsingar fyrir fólk af öðru þjóðerni. Bæklinginn, ásamt öllum helstu upplýsingum um íslenskt samfélag, má nálgast á vef Fjölmenningarseturs.

Hjá Fjölmenningarsetri er unnt að fá upplýsingar um flest er varðar innflytjendamál, íslenskt samfélag, íslenskukennslu, réttindi og skyldur, túlka- og þýðingarþjónustu og fleira.

- Fjölmenningarsetur – Sími: **450 3090**
- Eures – Sími: **515 4800**
- Þjóðskrá – Sími **515 5300**

Upplýsingar um erlend sendiráð og ræðisskrifstofur er að finna á vef utanríkisráðuneytisins.

Félags- og jafnréttismálaráðherra fer með yfirstjórn málefna innflytjenda og er Fjölmenningarsetur því stofnun sem heyrir undir velferðarráðuneytið. Útlendingastofnun heyrir undir dómsmálaráðuneytið og sinnir þjónustu í tengslum við afgreiðslu dvalarleyfa, vegabréfsáritana, ríkisborgararéttar og fleira. Útlendingastofnun (www.utl.is), sími 444 0900.

Ríkisborgari EES/EFTA-ríkis má dvelja og starfa á Íslandi án sérstaks leyfis í allt að þrjá mánuði frá komu til landsins eða allt að sex mánuði ef hann er í atvinnuleit. Dvelji hann lengur skal hann skrá rétt sinn til dvalar hjá Þjóðskrá Íslands, sími 515 5300.

PIERWSZE KROKI OBYWATELI KRAJÓW EOG I EFTA

Informacje zawarte w tym informatorze dotyczą obywateli Austrii, Belgii, Bułgarii, Danii, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Holandii, Irlandii, Włoch, Chorwacji, Cypru,, Łotwy, Lichteistain, ,Luksemburgu, Malty, Norwegii, Portugalii, Polski, Rumunii, Hiszpanii, Słowacji, Słowenii, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Szwecji, Czech, Węgier i Niemiec.

INFORMACJE I PORADY

W związku z międzynarodowymi porozumieniami, w tym także między krajami północnymi oraz umowami państw członkowskich EOG i EFTA, obowiązujące przepisy zróżnicowane są ze względu na posiadane obywatelstwo. Informacje w tej broszurze są przeznaczone wyłącznie obywatelom krajów członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub EFTA. W broszurce [Pierwsze kroki obywateli krajów spoza EOG/EFTA](#) zawarte są informacje dla osób innych narodowości. Broszura wraz ze wszystkimi głównymi informacjami o islandzkim społeczeństwie jest dostępna na stronie internetowej [Centrum Kultury i Informacji](#).

/ 5 /

W Centrum Kultury i Informacji można uzyskać większość informacji odnośnie spraw imigrantów, islandzkiego społeczeństwa, kursów języka islandzkiego, praw i obowiązków, usług interpretatorów i tłumaczy itp.

- **Fjölmennigarsetur** (Centrum Kultury i Informacji)
Telefony: **450 3090** (islandzki/angielski)
- **Eures** – tel: **515 4800**
- **Þjóðskrá** – tel: **515 5300** (Krajowy spis ludności)

Informacje o ambasadach zagranicznych i placówkach konsularnych znajdują się stronie internetowej [Ministerstwa Spraw Zagranicznych](#)

Minister d/s socjalnych i równouprawnienia zarządza sprawami imigrantów i w związku z tym Centrum Kultury i Informacji podlega Ministerstwu Spraw Socjalnych. Urząd Imigracyjny podlega Ministerstwu Sprawiedliwości i świadczy usługi związane z wydawaniem zezwoleń na pobyt, wizami, przyznawaniem obywatelstwa i inne. **Urząd Imigracyjny** (www.utl.is), tel: 444 0900

Obywatel kraju EOG/EFTA może przebywać i pracować w Islandii bez zezwolenia do trzech miesięcy od przyjazdu do Islandii lub do sześciu miesięcy, jeśli jest w trakcie poszukiwania zatrudnienia. Dłuższy pobyt wymaga zezwolenia Krajowego Spisu Ludności ([Þjóðskrá Íslands](#)), tel: 515 5300.

ÍSLAND Í HNOTSKURN

Höfuðborg: Reykjavík

Opinbert tungumál: Íslenska

Tímabelti: UTC + 0 (enginn sumartími)

Þjóðarlén: .is

Landsnúmer: +354

Íbúaföldi 2017: 338.349

Þjóðsöngur: Lofsöngur

Stjórnarfar: Lýðveldi með þingbundinni stjórn

Stjórnsýsla: Ríki og sveitarfélög

/ 6 /

Ísland er meðal annars aðili að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið (EES), Fríverslunarsamtökum Evrópu (EFTA), Atlantshafsbandalaginu (NATO), Norðurlandaráði og Schengen-samstarfinu.

Peningar

Gjaldmiðillinn er króna – ISK. Bankar skipta gjaldeyri. Flestar verslanir, fyrirtæki og leigubílar taka greiðslukort (debet og kredit). Ekki er víst að tekið sé við erlendum gjaldeyri í verslunum. Gengi gjaldmiðla er hægt að skoða á vefsíðu Seðlabanka Íslands.

Netið

Aðgangur að netinu er ókeypis á mörgum kaffihúsum og víðar. Netaðgangur er einnig ódýr eða ókeypis á upplýsingamiðstöðvum og bókasöfnum.

Saga

Ísland var hluti af danska konungsveldinu en fékk fullt sjálfstæði 17. júní 1944 þegar það varð lýðveldi. Árið 1904 fékk Ísland heimastjórn og 1918 hlaut það fullveldi. Áður en Ísland laut stjórn Danmerkur var það hluti af norska konungsveldinu.

Trú

Trúfrelsi ríkir á Íslandi og er öllum heimilt að standa utan trúfélaga.

Um 74% landsmanna tilheyrja þjóðkirkjunni sem er evangelísk-lútersk.

Erlendir ríkisborgarar eru skráðir í ótilgreint trúfélag við nýskráningu hjá Þjóðskrá Íslands nema þeir óski sérstaklega eftir að vera skráðir í trúfélag eða lífsskoðunarfélag.

ISLANDIA W SKRÓCIE

Stolica: Reykjavík (www.reykjavik.is)

Język urzędowy: islandzki

Strefa czasowa: UTC + 0 (nie ma zmiany na czas letni)

Domena krajowa .is

Numer kierunkowy: +354

Ilość mieszkańców 2017: 338.349

Hymn: Lofsöngur

Ustrój polityczny: republika konstytucyjna

Administracja: Rząd i samorząd terytorialny

/ 7 /

Islandia jest m.in. członkiem Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), Sojuszu Północnoatlantyckiego NATO, Rady Nordyckiej oraz układu z Schengen.

Środki płatnicze

Środkiem płatniczym jest korona - ISK. Banki wymieniają walutę obcą. Większość sklepów, zakładów usługowych i taksówek przyjmuje opłatę kartą (debetową i kredytową). Płacenie walutą obcą w sklepach nie zawsze jest możliwe. Przeliczniki walut można przejrzeć na stronie internetowej Banku Centralnego ([Seðlabanki Íslands](#))

Internet

Dostęp do internetu jest zazwyczaj bezpłatny w wielu kawiarniach i innych miejscach. Połączenia internetowe są również tanie lub bezpłatne w punktach informacyjnych i bibliotekach.

Historia

Islandia była częścią Królestwa Duńskiego, a pełną niepodległość uzyskała dopiero 17 czerwca 1944 roku. W 1904 roku ustanowiono autonomię, a w 1918 roku Islandia stała się suwerennym państwem. Przed panowaniem Danii Islandia była częścią Królestwa Norweskiego.

Religia

W Islandii obowiązuje wolność wyznania i wszyscy mają prawo do pozostawania poza związkami religijnymi. Około 74% mieszkańców przynależy do ewangelicko-luterańskiego kościoła narodowego. Przy pierwszej rejestracji w Spisie Ludności, obcokrajowcy wpisywani są do nieokreślonej grupy wyznaniowej, a tylko na specjalne życzenie zainteresowanej osoby do danej grupy religijnej lub wyznaniowej.

HÁTÍÐISDAGAR OG FRÍDAGAR

Stórhátíðisdagar:

- Nýársdagur (1. janúar)
- Föstudagurinn langi
- Páskadagur
- Hvítasunnudagur
- 17. júní (þjóðhátíðardagur Íslendinga)
- Aðfangadagur jóla (24. desember) eftir klukkan 12.00
- Jóladaður (25. desember)
- Gamlársdagur (31. desember) eftir klukkan 12.00

/ 8 /

Ef unnið er á þessum dögum eru laun greidd samkvæmt svokölluðum stórhátíðartaxta sem er hærri en hefðbundinn yfirvinnutaxti.

Almennir frídagar

- Annar í jólum (26. desember)
- Skírdagur
- Annar í páskum
- Sumardagurinn fyrsti
- Uppstigningardagur
- 1. maí (alþjóðlegur frídagur verkafólks)
- Annar í hvítasunnu
- Frídagur verslunarmanna (fyrsti mánudagur í ágúst)

Þegar unnið er á þessum dögum eru laun greidd samkvæmt hefðbundnum yfirvinnutaxta.

Á vefsíðu Fjölmenningsseturs er dagatal þar sem hægt er að kynna sér síði og venjur á Íslandi sem tengjast hátíðisdögum og öðrum atburðum.

ŚWIĘTA I DNI WOLNE OD PRACY

Święta główne:

- Nowy Rok (1 styczeń)
- Wielki Piątek
- Wielkanoc
- Zielone świątki (Niedziela Zesłania Ducha Świętego)
- 17 czerwiec (Islandzkie Święto Narodowe)
- Wigilia Bożego Narodzenia (24 grudzień) po godz. 12:00
- Boże Narodzenie (25 grudzień)
- Sylwester (31 grudzień) po godz. 12:00

/ 9 /

Praca w powyżej wymienionych dniach opłacana jest według specjalnej taryfy świątecznej, wyższej niż za pracę w nadgodzinach.

Inne dni wolne od pracy

- Drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia (26 grudzień)
- Wielki Czwartek
- Poniedziałek Wielkanocny
- Pierwszy dzień lata
- Dzień wniebowstąpienia
- 1 maj (Święto Ludzi Pracy)
- Poniedziałek po Zielonych Świątkach
- Dzień Handlowca (pierwszy poniedziałek sierpnia)

Praca w powyższe dni płacona jest według taryfy za pracę w nadgodzinach.

Na stronie internetowej Ośrodka Informacji i Kultury znajduje się kalendarz (dagatal), gdzie opisane są zwyczaje i obrzędy związane ze świętami i innymi wydarzeniami.

AKSTUR OG ÖRYGGI

Öllum er skylt að nota bílbelti á Íslandi og bannað er að tala í farsíma undir stýri nema með handfrjálsum búnaði. Hraðakstur og akstur undir áhrifum áfengis er litinn alvarlegum augum og eru refsingar háar fjársektir, ökuleyfissvipting og varðhald við ítrekuð brot. Öryggisreglur varðandi barnabílstóla og börn í bíl má finna á vefsíðu miðstöðvar slysavarna barna: msb.is.

Sektir geta haft áhrif á veitingu íslensks ríkisborgararéttar.

JAZDA I BEZPIECZEŃSTWO

Wszyscy w Islandii mają obowiązek stosowania w samochodach pasów bezpieczeństwa i zabronione jest używanie telefonów komórkowych podczas prowadzenia pojazdu bez oprzyrządowania do zdalnej obsługi telefonów. Przekraczanie dozwolonych prędkości i jazda pod wpływem alkoholu traktowane są jako bardzo poważne wykroczenia, a jako kary stosuje się wysokie mandaty pieniężne, pozbawienie prawa jazdy i areszt w nagminnych wypadkach łamania przepisów. Zasady bezpieczeństwa dotyczące fotelików dziecięcych i przewożenia dzieci dostępne są na stronie internetowej Ośrodka zapobiegania wypadkom dzieci – msb.is

Nałożone kary mogą mieć wpływ na możliwość uzyskania islandzkiego obywatelstwa.

ÞJÓÐSKRÁ ÍSLANDS OG KENNITALA

Þjóðskrá Íslands heldur skrá yfir alla sem búa eða hafa búið á Íslandi. Í þjóðskrá eru skráðar kennitölur manna, nöfn þeirra, kyn, hjúskaparstaða, lögheimili, aðsetur ef við á, pósthfang, trúfélag, fæðingarstaður og ríkisfang. Allir sem ætla að dvelja á Íslandi í þrjá til sex mánuði eða lengur verða að vera skráðir í þjóðskrá.

Sá sem dvelur á Íslandi í sex mánuði eða lengur skal eiga lögheimili á Íslandi. Skráð lögheimili er oft forsenda þess að eiga rétt á þjónustu ríkis og sveitarfélaga.

Haldin er sérstök skrá yfir erlenda ríkisborgara sem fá úthlutað kennitölu en eru ekki skráðir með lögheimili hér á landi, svokölluð kerfiskennitala. Kerfiskennitala veitir engin réttindi á Íslandi og staðfestir ekki rétt til dvalar.

/ 12 /

Þjóðskrá Íslands tekur við tilkynningum fólks um búferlaflutninga, innanlands og milli landa, beiðnum um nafnbreytingar, nafngjafir barna, tilkynningum/gögnum um breytingar á hjúskaparstöðu og skráningu sambúðar. Ýmis vottorð eru gefin út hjá Þjóðskrá, svo sem fæðingarvottorð, vottorð um hjúskaparstöðu, sambúðarskráningu, búsetu og dánarvottorð.

Kennitala er tíu stafa auðkennitala. Aðeins einn getur borið hverja tölu. Fyrstu sex tölur kennitölu taka mið af fæðingardegi viðkomandi. Aftan við bætast svo fjórir aukastafir. Dæmi: Sá sem er fæddur 17. júlí 1966 fær kennitöluna 170766 og síðan fjóra aukastafi.

Íslykill

Í mörgum tilfellum er krafist sérstaks auðkennislykils, sem kallaður er Íslykill, þegar fólk ætlar að nýta sér ákveðna þjónustu eða fá upplýsingar hjá sveitarfélögum, stofnunum, fyrirtækjum og félagasamtökum í gegnum netið. Íslykill er lykilorð sem tengt er kennitölu einstaklings eða lögaðila. Ekki er hægt að úthluta Íslykli til einstaklinga sem einungis eru með kerfiskennitölu. Hægt er að panta Íslykilinn hjá Þjóðskrá Íslands og að velja um að fá hann sendan í heimabankann, í pósti á lögheimili eða láta senda hann í sendiráð til þeirra sem búa erlendis.

Íslykill veitir meðal annars aðgang að Réttindagátt Sjúkratrygginga Íslands (SÍ) þar sem hægt er að sjá yfirlit yfir heilbrigðiskostnað og fleira. Á Íslandstorgi er meðal annars mögulegt að fara inn á fjölmarga vefi og skoða sín eigin mál þar og fá yfirlit.

Rafræn skilríki

Rafræn skilríki eru persónuskilríki sem notuð eru rafrænt. Þau eru bæði fyrir farsíma og snjallkort. Hægt er að nota þau til auðkenningar og fullgildrar undirritunar og þjóða flestar opinberar stofnanir og sveitarfélög, ásamt bönkum og fleiri fyrirtækjum, upp á innskráningu með rafrænum skilríkjum. Sótt er um rafræn skilríki í bönkum, sparisjóðum eða hjá Auðkenni. Athugið að taka þarf með gild skilríki með mynd. Þeir sem eru einungis með kerfiskennitölu geta notað rafræn skilríki í samskiptum við banka en sjaldnast í samskiptum við aðra opinbera aðila. Nánari upplýsingar má finna [hér](#).

ISLANDZKI SPIS LUDNOŚCI I NUMER IDENTYFIKACYJNY

Islandzki Spis Ludności (Pjóðskrá Íslands) prowadzi rejestrację osób, którzy zamieszkują lub zamieszkiwali na Islandii. W Krajowym Spisie Ludności znajdują się informacje o numerach identyfikacyjnych osób, ich nazwiska, płeć, stan cywilny, adres zameldowania na stałe lub pobytu czasowego, kod pocztowy, przynależność wyznaniowa, miejsce urodzenia i obywatelstwo. Wszyscy, którzy zamierzają przebywać na Islandii od trzech do sześciu miesięcy lub dłużej muszą być zarejestrowani w Krajowym Spisie Ludności.

Osoba przebywająca na Islandii sześć miesięcy lub dłużej musi posiadać stałe zameldowanie. Rejestracja pobytu jest często przesłanką do możliwości korzystania z różnorodnych usług państwowych i gminnych.

Prowadzona jest także specjalna ewidencja obcokrajowców, którzy otrzymali numer identyfikacyjny tzw. systemowy, ale nie posiadają zameldowania na pobyt stały. Systemowy numer identyfikacyjny nie daje żadnych praw w Islandii i nie potwierdza prawa do pobytu.

Islandzki Spis Ludności przyjmuje zgłoszenia o zmianie miejsca zamieszkania w kraju i przeprowadzkach za granicę, wnioski o zmianę imienia i nazwiska, nadanie imienia dziecku, zgłoszenia/dokumenty o zmianie stanu cywilnego i rozpoczęciu związku partnerskiego. Wydaje także różnorodne dokumenty t.j. odpisy aktu urodzenia, potwierdzenia zmiany stanu cywilnego, zgłoszenia konkubinatu, poświadczenia stałego pobytu i aktu zgonu.

/ 13 /

Numer identyfikacyjny (kennitala) składa się z dziesięciu cyfr. Dany numer identyfikacyjny przypisany jest tylko jednej osobie. Pierwsze sześć cyfr odpowiada dacie urodzenia danej osoby i po tym dopisuje się cztery dodatkowe cyfry. Przykładowo: osoba urodzona 17 lipca 1966 otrzyma numer identyfikacyjny rozpoczynający się od 170766, a na końcu cztery dodatkowe cyfry.

Kod/klucz identyfikacyjny (Íslykill)

W wielu przypadkach wymagane jest specjalny kod identyfikacyjny tzw. Íslykill, do korzystania z niektórych usług lub uzyskiwania drogą elektroniczną informacji w urzędach gminnych, instytucjach, zakładach i zrzeszeniach. Íslykill jest kodem połączonym z numerem identyfikacyjnym osoby cywilnej lub jednostki prawnej. Osobom posiadającym tylko systemowy (tymczasowy) numer identyfikacyjny nie może być przyznany is-kod. Kod zamawia się w [Pjóðskrá Íslands](#) i można wybrać sposób jego otrzymania: w banku internetowym, pocztą na stały adres zamieszkania lub przesłanie do odpowiedniej ambasady osobom, które mieszkają za granicą.

Is-kod umożliwia m.in. dostęp do portalu usługowego Islandzkiego Ubezpieczenia Zdrowotnego (SI), gdzie można przejrzeć poniesione koszty leczenia i.t.p. Na portalu island.is istnieje możliwość przekierowania na inne strony i śledzenia na bieżąco własnych spraw oraz otrzymanie niektórych dokumentów.

Elektroniczny dowód tożsamości

Elektroniczne dowody tożsamości są cyfrowymi dowodami osobistymi. Dostosowane są do telefonów komórkowych jak i kart inteligentnych. Można używać ich do własnej identyfikacji i składania pełnoprawnych podpisów. Większość oficjalnych urzędów i gmin wraz z bankami i innymi zakładami umożliwia rejestrację za pomocą dowodu elektronicznego. O wydanie elektronicznego dowodu osobistego można wnioskować w bankach, funduszach oszczędnościowych lub w „Auðkenni”. Proszę pamiętać o zabraniu ze sobą innego ważnego dokumentu tożsamości zawierającego zdjęcie. Osoby posiadające tymczasowy numer identyfikacyjny mogą stosować elektroniczny dowód tożsamości w kontaktach z bankiem, ale bardzo rzadko w komunikacji interpersonalnej z innymi oficjalnymi urzędami. Dokładniejsze informacje można znaleźć tutaj .

LÖG OG REGLUR

Samkvæmt íslensku stjórnarskránni skulu allir jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti. Konur og karlar skulu njóta jafns réttar í hvívetna.

Íslenska lögreglan er ríkislögregla og er dómsmálaráðherra yfirmaður allrar löggæslu í landinu. Dómstigin eru tvö; **héraðsdómstólar og hæstiréttur.** Þriðja dómstigið, Landsréttur, sem er áfrýjunardómstóll, tekur til starfa 1. janúar 2018.

/ 14 /

Lög og reglur eru ekki nákvæmlega eins í neinu ríki og því er mikilvægt að kynna sér lög í nýju landi. Upplýsingavefurinn Island.is inniheldur viðamiklar upplýsingar á íslensku og ensku, á vef Alþingis má finna íslenska lagasafnið og á vef Stjórnarráðsins lög og reglugerðir sem þýddar hafa verið yfir á ensku (www.stjornarrad.is / www.government.is).

Á Íslandi gilda sérstök lög varðandi vernd barna. Öllum ber skylda til að láta vita í síma 112 ef grunur leikur á að börn séu beitt líkamlegu, andlegu eða kynferðislegu ofbeldi. Sjá upplýsingabæklinginn [Við og börnin okkar](#).

Sjálfræðisaldur er 18 ár á Íslandi. Þá fær einstaklingur lögræði, það er fjárræði og sjálf-ræði, ásamt því að öðlast kosningarétt. Bílpróf má taka 17 ára en leyfi til að kaupa áfengi miðast við 20 ár.

Allir sem eru 18 ára og eldri mega ganga í hjúskap og [skrá sig í sambúð](#)¹, einnig einstaklingar af sama kyni. Hægt er að fá skilnað þótt makinn vilji það ekki. Við skilnað er eignum og skuldum venjulega skipt til helminga á milli hjóna nema samningur hafi verið gerður um annað. Slíkur samningur (kaupmáli) er oft gerður ef annar aðilinn á eignir áður en hann gengur í hjónaband.

Við sambúðarslit fær hvor aðili um sig **þær eignir sem hann er skráður fyrir og sameiginlegar eignir skiptast á milli þeirra.** Ef annar aðilinn er skráður eigandi allra eigna getur hinn gert kröfu um hlutdeild í eignamyndun á sambúðartímanum. Ef annar aðili sambúðarinnar fellur frá, á sá sem eftir lifir ekki erfðarétt eftir hann.

Samkvæmt lögum er forsjá yfir börnum sameiginleg við skilnað og sambúðarslit nema annað sé ákveðið. Foreldrar þurfa að ákveða hjá hvoru þeirra barn skuli eiga lögheimili og þar með hafa, að jafnaði, fasta búsetu. Sýslumaður getur úrskurðað varðandi um-gengnisrétt en ef ágreiningur er um forsjá þarf að vísa honum til dómstóla.

¹ Þegar fólk er í sambúð þá býr það saman; ef fólk er í skráðri sambúð býr það saman eins og hjón og nýtur ákveðinna réttinda, til dæmis í sambandi við skatta, þótt það sé ekki gift. Hægt er skrá sambúð sína hjá Þjóðskrá Íslands á þar til gerðu eyðublaði.

PRAWA I PRZEPISY

Zgodnie z islandzką konstytucją wszyscy obywatele mają być traktowani jednakowo bez względu na płeć, wyznanie, przekonania polityczne, narodowość, pochodzenie, kolor skóry, majątek, cechy genetyczne, pochodzenie etniczne, rasę lub pozycję społeczną. Zarówno kobiety jak i mężczyźni powinni korzystać z równych praw we wszystkich aspektach.

Islandzka policja jest policją państwową, a minister sprawiedliwości jest zwierzchnikiem wszelkiego nadzoru prawnego w kraju. Władza sądownicza dzieli się na dwie instancje: sądy rejonowe i sąd najwyższy. Trzecia instancja odwoławcza (Landsréttur) rozpoczyna działalność 1 stycznia 2018 r.

Przepisy prawne i regulamin w każdym kraju są różne. Konieczne jest zapoznanie się z przepisami obowiązującymi w kraju pobytu. Witryna informacyjna Island.is zawiera wiele informacji w języku islandzkim i angielskim. Na portalu Parlamentu althingi.is dostępny jest zbiór przepisów prawnych. Przepisy prawne tłumaczone na język angielski znajdują się na stronie rządowej(www.stjornarrad.is / www.government.is).

/ 15 /

W Islandii obowiązują specjalne przepisy chroniące prawa dzieci. Obowiązkiem każdej osoby jest zgłoszenie pod nr tel. 112 podejrzenia o stosowaniu przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej względem dzieci. Zob. broszurkę informacyjną „My i nasze dzieci” (Við og börnin okkar).

W Islandii pełnoletność osiąga się z 18 rokiem życia. Wiąże się to z niezależnością prawną, finansową wraz z prawem do głosowania w wyborach. Prawo jazdy można uzyskać w momencie ukończenia 17 lat, natomiast prawo do zakupu napojów alkoholowych dopiero po osiągnięciu 20 lat.

Ukończenie 18 lat upoważnia do zawarcia związku małżeńskiego lub formalnej rejestracji konkubinatu¹, także dla osób o tej samej orientacji seksualnej. Istnieje możliwość uzyskania rozwodu nawet jeśli małżonek nie wyraża na to zgody. Przy rozwodzie majątek i zaciągnięte długi dzielone są zazwyczaj po połowie między małżonków z wyjątkiem, gdy istnieje umowa stanowiąca inaczej. Intercyza (kaupmáli) jest często wykonywana, jeśli jedna z osób posiadała odrębny majątek przed zawarciem małżeństwa. Przy rozwiązywaniu konkubinatu każda ze stron zachowuje przynależny sobie majątek, a wspólny dobytek dzieli się równo między partnerów. Jeśli wszystkie środki trwale zarejestrowane są na tylko jednego partnera, to druga strona może domagać się podziału majątku powstałego w czasie trwania konkubinatu. W przypadku zgonu konkubenta pozostała przy życiu osoba nie ma prawa do dziedziczenia po zmarłym.

Zgodnie z ustawami prawa rodzicielskie po rozwodzie lub rozwiązaniu konkubinatu przysługują obojgu rodzicom, jeżeli nie postanowiono inaczej. Rodzice muszą wspólnie ustalić, przy którym z nich dzieci będą przebywać i posiadać stałe zameldowanie. Wojewoda ma prawo do podejmowania decyzji o sposobie utrzymywania kontaktów rodziców z dzieckiem. Nieporozumienia odnośnie ustalenia praw rodzicielskich rozstrzyga sąd.

¹ Konkubinatu (sambúð) oznacza wspólne zamieszkanie. Zarejestrowany konkubinatu oznacza wspólne zamieszkanie i korzystanie z określonych uprawnień np. wspólne rozliczenie podatkowe. Konkubinatu można zgłosić w Islandzkim Spisie Ludności (Þjóðskrár Íslands) poprzez wypełnienie specjalnego formularza.

LÖGLEG BÚSETA Á ÍSLANDI

Ríkisborgarar EES- eða EFTA-ríkis mega koma til landsins án sérstaks leyfis og dvelja eða starfa hér á landi í allt að þrjá mánuði áður en **lögheimili** er skráð og sex mánuði ef viðkomandi er í atvinnuleit. Að þeim tíma loknum er nauðsynlegt að skrá sig hjá Þjóðskrá Íslands, að því gefnu að skilyrði um framfærslu sé uppfyllt.

Sérreglur gilda fyrir norræna ríkisborgara (www.hallonorden.org).

Lögheimili er sá staður þar sem einstaklingur hefur fasta búsetu, dvelst að jafnaði á í tólmstundum sínum, hefur heimilismuni sína og er svefnstaður hans.

/ 16 /

Ef tilgangur dvalar er að taka upp fasta búsetu á Íslandi er mælt með því að skrá lögheimili strax á fyrstu dögum eftir komu til landsins til að njóta fullra réttinda frá upphafi dvalar. **Réttur til opinberrar þjónustu og aðstoðar er yfirleitt háður því að viðkomandi sé með skráð lögheimili.**

Uppfylla þarf skilyrði um framfærslu svo unnt sé að fá staðfestan rétt til dvalar og skrá lögheimili í Þjóðskrá. **Það er gert með því að framvísa viðeigandi gögnum eins og ráðningarsamningi vegna vinnu, staðfestingu á námsstyrk eða námsláni ef um nám er að ræða, vottorðum sem staðfesta fjölskyldutengsl ef framfærsla kemur frá maka eða öðrum aðstandanda, staðfestingu á lífeyrisgreiðslum eða staðfestingu á nægjanlegum háum reglubundnum greiðslum. Þeir sem kjósa að koma á eigin framfærslu þurfa að skila inn gögnum frá banka sem staðfesta að viðkomandi hafi nægt fjármagn til þess að framfleyta sér sjálfur.**

Ef um er að ræða eigið fé, sem umsækjandi notar til framfærslu, þá þarf það að vera í gjaldmiðli sem skráður er hjá Seðlabanka Íslands (www.sedlabanki.is). Sama gildir um námslán eða námsstyrki vegna námsmanna.

Upplýsingar um viðmið vegna lágmarksframfærslueraðfinna á vef [Útlendingastofnunar](#).

Upplýsingar um lögheimilisskráningu

Starfsfólk Þjóðskrár Íslands veitir upplýsingar um hvort einstaklingar séu skráðir með lögheimili á Íslandi.

Lögheimili verður að vera í húsi sem er skráð sem íbúðarhúsnæði í fasteignaskrá. Ekki má skrá lögheimili á gistihúsi, sjúkrahúsi, í verbúð, vinnubúðum eða öðru húsnæði af því tagi. Aðeins má eiga lögheimili á einum stað.

Allir sem hafa fengið lögheimilisskráningu eru skráðir í Þjóðskrá.

LEGALNY POBYT W ISLANDII

Obywatele państw EOG/EFTA mogą przebywać i pracować w kraju bez specjalnych zezwoleń do trzech miesięcy bez rejestracji miejsca stałego pobytu oraz do sześciu miesięcy, jeśli poszukują zatrudnienia. Po upływie tego okresu konieczna jest rejestracja pobytu w Krajowym Spisie Ludności przy jednoczesnym spełnieniu warunku posiadania wystarczających środków utrzymania.

Odrębne przepisy dotyczą obywateli krajów skandynawskich (www.hallonorden.org).

Miejscem stałego pobytu określa się lokalizację, gdzie dana osoba zamieszkuje, zwykle przebywa w wolnym czasie, przechowuje swój dobytek i nocuje.

Osobom planującym osiedlenie w Islandii **zaleca się dokonanie zameldowania na pobyt stały, jak najszybciej po przybyciu do kraju, by w pełni korzystać z przysługujących uprawnień.** Prawo do korzystania z usług publicznych i pomocy socjalnej wiąże się zazwyczaj z posiadaniem stałego zameldowania w Islandii.

/ 17 /

Do uzyskania potwierdzenia prawa do pobytu i możliwości zameldowania należy spełnić warunek posiadania środków finansowych pozwalających na utrzymanie. Dokonać tego można poprzez przedstawienie odpowiednich dokumentów t.j. umowy o pracę, potwierdzenia uzyskania zasiłku lub pożyczki naukowej, aktów poświadczających powiązania rodzinne, jeśli środki utrzymania pochodzą od współmałżonka lub innego krewnego, potwierdzenia otrzymywania renty lub innych odpowiednio wysokich, regularnych dochodów. Ci, którzy decydują się na własne utrzymanie powinni przedłożyć potwierdzenia z banku o posiadaniu wystarczających środków finansowych.

Własne środki finansowe muszą być w walucie wymienionej w Islandzkim Banku Centralnym (www.sedlabanki.is). To samo dotyczy pożyczki naukowej lub stypendiów studenckich.

Informacje o kryteriach i ilości środków pieniężnych podane są na stronie Urzędu Imigracyjnego ([Útlendingastofnun](http://Utlendingastofnun)).

Informacje o zameldowaniu na pobyt stały

Pracownicy Krajowego Spisu Ludności udzielają informacji czy dana osoba jest zameldowana na pobyt stały w Islandii.

Stały adres zamieszkania może figurować tylko w budynku, który widnieje w spisie nieruchomości jako dom mieszkalny. Zameldowanie na pobyt stały w hostelu, szpitalu, hotelu robotniczym, w miejscu pracy lub innych tego typu lokalach jest niedozwolone. Stały meldunek można mieć tylko pod jednym adresem.

Wszyscy posiadający stały meldunek figurują w Krajowym Rejestrze Ludności.

Skráning vegna skammtímadvalar

EES/EFTA-ríkisborgarar mega dvelja á Íslandi í þrjá mánuði eða allt að sex mánuði ef þeir eru í atvinnuleit **án þess að skrá lögheimili eða aðsetur hér á landi og þurfa því ekki að sækja um skráningu til Þjóðskrár Íslands**. EES- og EFTA-borgarar mega vinna hér í allt að þrjá mánuði án þess að skrá lögheimili. Til þess að fá rafrænan persónuafslátt hjá **ríkisskattstjóra** þarf einstaklingur að fá úthlutað kerfiskennitölu og sækir væntanlegur launagreiðandi um slíkt fyrir hann. Einstaklingur getur ekki sótt sjálfur um kerfiskennitölu, einungis lögaðilar á Íslandi (til dæmis fyrirtæki og stofnanir), og hún veitir engin réttindi á Íslandi og staðfestir ekki rétt til dvalar.

Skráning vegna langtímadvalar

EES/EFTA-ríkisborgarar sem ætla að dvelja lengur en **þrjá til sex mánuði á Íslandi eiga að skrá lögheimili á Íslandi innan sjö daga** frá komu til landsins eða um leið og viðkomandi uppfyllir skilyrði um lögheimiliskráningu, til dæmis innan viku frá undirritun ráðningarsamnings en þó aldrei seinna en eftir sex **mánuði frá fyrstu komu** í tilvikum einstaklinga í atvinnuleit. Fylla þarf út sérstök eyðublöð hjá Þjóðskrár Íslands við flutning til landsins. Kennitölu er úthlutað við fyrstu komu til landsins ef skilyrði fyrir lögheimilisskráningu eru uppfyllt. Eyðublöð er unnt að nálgast á skrifstofum sveitarfélaga, Þjóðskrár Íslands eða [vefsíðum þeirra aðila](#). Staðfesting á rétti til dvalar ásamt skráningu lögheimilis og úthlutun kennitölu er í formi skráningavottorðs sem sent er á lögheimili viðkomandi.

- Sækja þarf um skráningu lögheimilis hjá Þjóðskrár Íslands. Kennitala er gefin út samhliða skráningu í Þjóðskrár hafi einstaklingur ekki fengið úthlutað kennitölu áður.
- EES-ríkisborgari verður að skrá hér lögheimili til að njóta fullra réttinda ef hann ætlar að dvelja lengur en þrjá mánuði (nema hann sé í atvinnuleit, þá sex mánuði) svo að dvöl viðkomandi hér á landi verði ekki ólögleg.
- EES-ríkisborgari getur fengið kerfiskennitölu áður en lögheimili er skráð en kennitala er nauðsynleg til að geta stofnað bankareikning o.fl. Einungis íslenskir lögaðilar (til dæmis fyrirtæki og stofnanir) geta sótt um kerfiskennitölu fyrir erlenda ríkisborgara.
- Kennitala og skráning lögheimilis er ekki sami hluturinn og þótt EES-ríkisborgari hafi íslenska kennitölu þá þýðir það ekki endilega að hann hafi skráð lögheimili á Íslandi.

Eitt mikilvægasta skilyrði þess að unnt sé að fá lögheimilisskráningu hér á landi er að **geta sýnt fram á nægilega framfærslu**.

Til að njóta fullra réttinda þarf jafnframt að skila inn gögnum um hjúskaparstöðu.

Upplýsingar um nauðsynleg fylgigögn með umsókninni koma fram á eyðublaðinu. Einnig er hægt að nálgast upplýsingarnar hjá [Þjóðskrár Íslands](#).

Umsækjandi verður að skila eyðublaðinu undirrituðu í **eigin persónu** til Þjóðskrár Íslands eða á skrifstofu sveitarfélags. Framvísa þarf löggiltum ferðaskilríkjum sem

Rejestracja krótkoterminowego pobytu

Obywatele EOG/EFTA mogą przebywać w Islandii trzy miesiące lub do sześciu miesięcy w przypadku poszukiwania zatrudnienia bez obowiązku zgłoszenia zameldowania albo miejsca pobytu w kraju i dlatego nie są zobowiązani do wnioskowania o wpis do Krajowego Rejestru Ludności. Mieszkańcy krajów EOG i EFTA mogą pracować w Islandii do trzech miesięcy bez zameldowania. Jednak w celu otrzymania upustu podatkowego w urzędzie podatkowym musi dana osoba otrzymać systemowy numer identyfikacyjny i o ten numer wnioskuje przyszły pracodawca. Osoba cywilna nie może osobiście starać się o tymczasowy numer identyfikacyjny, tylko islandzkie podmioty prawne np. zakłady pracy i urzędy. Taki numer identyfikacyjny nie daje żadnych praw na Islandii i nie potwierdza prawa do pobytu.

Rejestracja długoterminowego pobytu

Obywatele Krajów EOG/EFTA, którzy zamierzają przebywać na Islandii dłużej niż trzy do sześciu miesięcy, zobowiązani są do rejestracji miejsca stałego pobytu w okresie do siedmiu dni od przybycia do kraju lub w momencie wypełnienia wszystkich warunków pozwalających na zameldowanie np. w ciągu tygodnia od podpisania umowy o pracę, ale nigdy później niż sześć miesięcy od przybycia w przypadkach osób poszukujących zatrudnienia. Formularze meldunkowe można otrzymać w biurach urzędów gminnych, Krajowym Rejestrze Ludności lub na portalach tych instytucji. Potwierdzenie prawa do pobytu wraz z meldunkiem i przyznaniem numeru identyfikacyjnego, w formie odpowiedniego zaświadczenia, wysyła się na adres stałego pobytu zainteresowanej osoby.

- Ubiegać się należy o meldunek na pobyt stały w Islandzkim Rejestrze Ludności. Numer identyfikacyjny przyznawany jest jednocześnie z rejestracją, jeśli nie był wcześniej wydany.
- Obywatel państwa EOG musi zarejestrować swój pobyt, by móc korzystać ze wszystkich świadczeń, jeśli zamierza przebywać dłużej niż trzy miesiące (wyjątek stanowi pobyt w poszukiwaniu zatrudnienia – wtedy sześć miesięcy) i aby jego pobyt nie był nielegalny.
- Obywatel EOG kraju może otrzymać tymczasowy numer identyfikacyjny przed dokonaniem rejestracji pobytu, gdyż jest on niezbędny do założenia konta bankowego itp. Tylko islandzkie podmioty prawne (np. zakłady pracy i instytucje) mogą wnioskować o przyznanie tymczasowego numeru identyfikacyjnego obcokrajowcom.
- Numer identyfikacyjny i rejestracja pobytu nie jest tym samym. Nawet, jeżeli obywatel kraju EOG posiada islandzki numer identyfikacyjny nie musi to oznaczać, że jest na stałe zameldowany w Islandii.

Jednym z najważniejszych warunków uzyskania zameldowania na pobyt stały jest wykazanie posiadania wystarczających **środków finansowych na utrzymanie**.

W celu korzystania z pełnych praw należy również przedłożyć dokumenty poświadczające stan cywilny.

Informacje o wymaganych załącznikach znajdują się na wniosku. Informacje można również uzyskać w Krajowym Rejestrze Ludności.

Własnoręcznie podpisany wniosek trzeba złożyć osobiście w Krajowym Rejestrze Ludności lub w

þurfa að eiga að minnsta kosti sex mánuði eftir af gildistíma þegar þeim er framvísað á umsóknardegi. Öll fylgigögn sem eru tilgreind á umsóknareyðublaðinu verða að fylgja umsókninni; vottorð verða að vera í frumriti og þýðingar gerðar af löggiltum skjalapýðanda. Ekki er krafist íslenskrar þýðingar vegna gagna sem eru á ensku. Ekki er tekið við gögnum sem berast í pósti, tölvupósti eða bréfasíma (faxi).

Þeir einstaklingar sem geta ekki framvísað viðeigandi vottorðum, til dæmis vegna þess að þeir eru í atvinnuleit, geta leitað upplýsinga og aðstoðar hjá [Eures](#) eða [Fjölmenningssetri](#) og víðar.

Ef umsækjandi uppfyllir skilyrði til dvalar á Íslandi umfram sex mánuði þá er hann skráður í Þjóðskrá. Þjóðskrá Íslands sendir staðfestingu á rétti til dvalar á lögheimili umsækjanda og upplýsir jafnframt um útgefna kennitölu.

/ 20 /

Nánari upplýsingar um lögheimili, kerfiskennitölu og kennitölu eru á vefsíðum [Þjóðskrár Íslands](#) og [Fjölmenningsseturs](#).

Mikilvægt er að einstaklingar séu skráðir með rétt lögheimili hjá Póstinum og að nöfn þeirra séu á bréfalúgum eða póstkössum.

Flutningur lögheimilis innanlands

Samkvæmt lögum þarf að tilkynna allar breytingar á lögheimili, hvort sem flutt er á milli staða á Íslandi eða frá Íslandi, rafrænt til Þjóðskrár Íslands. Það er gert með því að fylla út eyðublað á vef stofnunarinnar. Nota þarf íslykil eða önnur rafræn skilríki til þess að tilkynna um flutning. Mikilvægt er að tilkynna hvern flutning hjá Póstinum.

Skráning úr landi

Það þarf að huga að ýmsu áður en flutt er frá Íslandi. Þeir sem flytja úr landi verða lögum samkvæmt að tilkynna það Þjóðskrá Íslands áður en farið er. Æskilegt er að afla sér upplýsinga um þær breytingar sem verða á réttindum og skyldum hvers og eins við flutning lögheimilis frá Íslandi. Þegar lögheimili hefur verið skráð í öðru landi falla meðal annars sjúkratryggingar á Íslandi strax niður. Nauðsynlegt er að huga að skattskýrslu en upplýsingar má fá hjá [ríkisskattstjóra](#). Mikilvægt er að hafa samband við banka, tryggingafélag og aðrar stofnanir sem hver og einn hefur skuldbindingu við og tilkynna flutning til Póstsins. Nánar er hægt að lesa sér til á vefsíðum [island.is](#) og [hallonorden.org](#).

Endurkoma

Útlendingur sem tekur aftur upp fasta búsetu á Íslandi þarf að uppfylla sömu kröfur og þegar hann kom í fyrsta skipti til landsins fyrir utan að hann heldur sinni fyrri kennitölu og þarf því ekki að fá nýja. Hann þarf að sækja um skráningu lögheimilis og fylla út viðeigandi eyðublað og sýna fram á framfærslu frá og með endurkomudegi. Sjá kaflann *Skráning vegna langtímadvalar* hér á undan.

urzędzie gminnym. Przedłożyć należy certyfikowany dowód tożsamości, który nie traci ważności w najbliższych sześciu miesiącach od daty złożenia wniosku. Wszystkie załączniki wymienione na formularzu powinny być dołączone jako oryginały, a tłumaczenia dokonane przez tłumacza przysięgłego. Nie wymaga się tłumaczenia na język islandzki dokumentów wystawionych po angielsku. Nie przyjmuje się dokumentów przesyłanych pocztą, e-mailem lub faksem.

Osoby, które nie posiadają wymaganych dokumentów, np. ze względu na poszukiwanie pracy w kraju, powinny zwrócić się o pomoc do [Euresu](#), [Centrum Kultury i Informacji](#) lub innych podobnych instytucji.

Jeżeli wnioskodawca spełnia wszystkie warunki potrzebne do uzyskania zezwolenia na pobyt w Islandii powyżej sześciu miesięcy, to zostaje wpisany do rejestru ludności. Krajowy Rejestr Ludności przesyła potwierdzenie udzielenia prawa do pobytu na adres stałego zameldowania i jednocześnie informuje o przyznaniu numeru identyfikacyjnego.

Bliższe informacje dotyczące meldunku, tymczasowego i stałego numeru identyfikacyjnego można znaleźć na stronach [Krajowego Rejestru Ludności](#) oraz [Centrum Kultury i Informacji](#).

/ 21 /

Ważne jest zgłoszenie na pocztę poprawnego adresu stałego zamieszkania oraz oznakowanie skrzynek pocztowych imionami i nazwiskami mieszkańców.

Zmiana adresu stałego pobytu na terenie kraju.

Zgodnie z prawem należy, drogą elektroniczną do Krajowego Rejestru Ludności, zgłaszać wszystkie zmiany stałego pobytu, niezależnie od tego, czy przeprowadzka ma miejsce na terenie kraju czy przy jego opuszczeniu. Dokonuje się tego poprzez wypełnienie formularza na stronie internetowej urzędu. Do logowania potrzebny jest is-kod lub inny elektroniczny dokument tożsamości. Każdą zmianę adresu należy zgłosić na pocztę.

Zgłoszenie wymeldowania z kraju

Przed przeprowadzką z Islandii należy rozważyć kilka spraw. Opuszczając kraj trzeba zgodnie z prawem zgłosić to do Krajowego Rejestru Ludności. Dobrze jest zebrać informacje o zmianach jakie zajądą w prawach i obowiązkach każdego z osobna po opuszczeniu Islandii. W momencie zgłoszenia miejsca stałego pobytu w innym kraju przestaje automatycznie obowiązywać ubezpieczenie zdrowotne w Islandii. Dobrze jest pomyśleć o rozliczeniu podatkowym, a informacje można uzyskać w [urzędzie podatkowym](#). Wskazany jest kontakt z bankiem, zakładem ubezpieczeniowym i innymi urzędami, z którymi każda z osób jest powiązana oraz powiadomić pocztą o zmianie adresu. Dokładniej można przeczytać o tych sprawach na stronach internetowych [island.is](#) i [hallonorden.org](#)

Powrót

Obcokrajowiec powracający do Islandii na pobyt stały musi spełniać te same warunki jak przy pierwszym przyjeździe do kraju, z wyjątkiem ubiegania się o islandzki numer ewidencyjny, który nadal jest ważny. Musi zgłosić adres stałego pobytu wypełniając odpowiedni formularz i wykazać posiadanie środków finansowych na własne utrzymanie od dnia przybycia. Zobacz wcześniejszy rozdział „Rejestracja długoterminowego pobytu”

SJÚKRATRYGGINGAR

EES-ríkisborgarar sem flytja hingað til lands frá landi innan EES eða Sviss eiga rétt á því að vera sjúkratryggðir á Íslandi frá og með þeim degi sem lögheimilisskráningu er lokið hjá Þjóðskrá svo framarlega sem þeir hafa verið tryggðir í almannatryggingakerfi í fyrra búsetulandi.

Sótt er um lögheimilisskráningu hjá Þjóðskrá Íslands. Þegar hún hefur verið samþykkt er unnt að sækja um skráningu í tryggingaskrá hjá Sjúkratryggingum Íslands. Fylla þarf út eyðublaðið [Umsókn um skráningu í tryggingaskrá](#). Hana má senda rafrænt til Sjúkratrygginga Íslands á netfangið international@sjukra.is. Athugið að nauðsynlegt er að framvísa vegabréfi eða annarri staðfestingu á ríkisfangi en hægt er að senda mynd af vegabréfi eða öðrum gögnum með rafrænni umsókn.

/ 22 /

Eigi einstaklingar ekki tryggingaréttindi í fyrra búsetulandi verða þeir að bíða í sex mánuði eftir sjúkratryggingu.

Umsækjandi þarf að kaupa sjúkratryggingu sem kallast sjúkrakostnaðartrygging hjá váttryggingafélagi sem er með starfsleyfi á Íslandi. Tryggingin þarf að gilda í minnst sex mánuði frá skráningu lögheimilis eða þar til viðkomandi er búinn að ávinna sér rétt til að vera sjúkratryggður á Íslandi. Mikilvægt er að kynna sér skilmála vel því tryggingin tekur til dæmis ekki til kostnaðar við meðgöngu og fæðingu barns hér á landi. Nánari upplýsingar veita váttryggingafélögin; (www.vordur.is, www.tm.is, www.vis.is, www.sjova.is).

Börn og unglingar, yngri en 18 ára, eru sjúkratryggð með foreldrum sínum eða forsjármönnum, hafi þeir áunnið sér rétt. Sama gildir um kjörbörn, stjúpborn og fósturbörn.

Þeir sem ekki eru sjúkratryggðir þurfa að greiða hærra gjald fyrir heilbrigðisþjónustu. Upplýsingar um sjúkratryggingar og fleira er að finna á vefsíðu Tryggingastofnunar ríkisins (www.tr.is) og á vefsíðu Sjúkratrygginga Íslands (www.sjukra.is).

Til að flýta fyrir afgreiðslu Sjúkratrygginga Íslands er æskilegt að skila inn eyðublaði E-104 (S041) frá fyrra tryggingalandi. Á meðan umsókn er í vinnslu eru einstaklingar skráðir ósjúkratryggðir. Þurfi þeir á lækniþjónustu að halda á vinnslutíma umsóknar geta þeir framvísað evrópska sjúkratryggingakortinu frá fyrra búsetulandi, hafi þeir slíkt kort, og þá greitt eins og sjúkratryggðir eða greitt sem ósjúkratryggðir og sótt um endurgreiðslu hjá Sjúkratryggingum Íslands.

Ef einstaklingar sem flytja frá öðru EES-landi sækja ekki um skráningu í tryggingaskrá verða þeir sjálfkrafa sjúkratryggðir sex mánuðum eftir að lögheimilisskráning hefur verið samþykkt hjá Þjóðskrá.

Þeir einstaklingar sem flytja á milli landa bera ábyrgð á því að skráning þeirra sé rétt hjá viðkomandi yfirvöldum.

UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE

Obywatele państw EOG, którzy przybywają do Islandii z innego kraju w obrębie EOG lub Szwajcarii, mają prawo do ubezpieczenia zdrowotnego z dniem rejestracji stałego pobytu w Islandzkim Rejestrze Ludności pod warunkiem, że byli objęci ubezpieczeniem społecznym w kraju poprzedniego pobytu.

Wniosek o zameldowanie składa się w Islandzkim Rejestrze Ludności. Po jego zatwierdzeniu można wносить o wpis do systemu ubezpieczeń w Islandzkim Zakładzie Ubezpieczeń Zdrowotnych. Należy wypełnić formularz Umsókn um skráningu í tryggingaskrá. Można go przesłać elektronicznie do Zakładu Ubezpieczeń Zdrowotnych, na adres international@sjukra.is. Zwróćcie uwagę, że konieczne jest przedłożenie paszportu lub innego potwierdzenia obywatelstwa, ale można także wysłać kserokopię paszportu lub innych dokumentów razem z elektronicznym wnioskiem.

Osoby, które nie miały prawa do ubezpieczenia w poprzednim kraju pobytu muszą czekać sześć miesięcy na otrzymanie ubezpieczenia zdrowotnego.

Wnioskodawca musi wykupić polisę ubezpieczeniową na wypadek choroby, która nazywa się sjúkrakostnaðartrygging, w firmie ubezpieczeniowej posiadającej zezwolenie na działalność w Islandii. Ubezpieczenie to powinno być ważne co najmniej sześć miesięcy od dnia rejestracji pobytu na stałe czyli do czasu otrzymania prawa do ubezpieczenia zdrowotnego na Islandii. Ważne jest zwrócenie uwagi na warunki ubezpieczenia, gdyż ubezpieczenie nie pokrywa np. kosztów poniesionych w okresie ciąży i porodu w Islandii. Dokładniejszych informacji udzielają firmy ubezpieczeniowe: www.vordur.is, www.tm.is, www.vis.is, www.sjova.is

Dzieci i młodzież w wieku do 18 lat są objęci ubezpieczeniem razem z rodzicami lub opiekunami, jeśli rodzice lub opiekunowie wypracowali sobie prawo do ubezpieczenia. Takie same prawo mają dzieci przysposobione, adoptowane i pasierbowie.

Osoby nieubezpieczone płacą wyższe stawki za usługi zdrowotne. Informacje na ten i inne tematy znajdują się na stronach internetowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (www.tr.is) oraz Islandzkiego Ubezpieczenia Zdrowotnego (www.sjukra.is).

W celu przyspieszenia obsługi w Islandzkim Ubezpieczeniu Zdrowotnym zalecne jest przedłożenie formularza E-104 z poprzedniego kraju ubezpieczającego państwa. W trakcie rozpatrywania wniosku osoby zainteresowane traktowane są jako nieubezpieczone. Jeśli w tym czasie potrzebują pomocy lekarskiej, to mogą przedstawić europejską kartę ubezpieczenia, jeżeli taką posiadają i wtedy płacą za usługi tak jak ubezpieczeni lub płacą wyższe stawki i starają się później o zwrot kosztów w Islandzkim Ubezpieczeniu Zdrowotnym.

Jeżeli osoby przybywające z innego EOG państwa nie wnoszą wniosku o wpis do rejestru ubezpieczonych, będą automatycznie rejestrowane po sześciu miesiącach od momentu zatwierdzenia zameldowania w Islandzkim Rejestrze Ludności.

Osoby przemieszczające się między państwami osobiście ponoszą odpowiedzialność za prawidłową rejestrację w odpowiednich urzędach.

VINNA Á ÍSLANDI

Allir launþegar á Íslandi njóta sömu réttinda varðandi laun og önnur starfskjör sem aðildarsamtök vinnumarkaðarins semja um. Á Íslandi eru lágmarkslaun og óheimilt er að greiða eða þiggja lægri laun en kjarasamningur segja til um.

Atvinnuleit

EURES (European Employment Services) er samstarf um vinnumiðlun milli ríkja á Evrópska efnahagssvæðinu (EES). Markmiðið er að auðvelda vinnandi fólki að flytjast milli EES-landa. Á Íslandi má nálgast upplýsingar á vefsíðu Vinnumálastofnunar eða með því að skoða vefgátt EURES sem er aðgengileg á 26 tungumálum.

/ 24 /

Atvinnuauðglýsingar eru í langflestum tilfellum á íslensku og birtast helst í dagblöðum og á netmiðlum. Í mörgum tilfellum sækir fólk um starf eða spyrst fyrir hjá fyrirtækjum **sem hæfir menntun þeirra og starfsreynslu** þótt ekki sé verið að auglýsa eftir fólki. Einnig er hægt að skrá sig í atvinnuleit hjá Vinnumálastofnun. Fjölmenningarsetur aðstoðar ekki fólk við að finna vinnu.

Ráðningarsamningur

Til þess að uppfylla skilyrði til þess að dvelja á Íslandi umfram sex mánuði sem launþegi frá EES-ríki þarf að fylgja með ráðningarsamningur eða staðfesting frá vinnuveitanda.

Ríkisborgarar EES-ríkja sem vinna í tvo mánuði eða lengur fyrir sama atvinnurekanda eiga rétt á því að gerður sé skriflegur ráðningarsamningur við þá. Í ráðningarsamningi á meðal annars að koma fram nafn, upplýsingar um atvinnurekanda, upplýsingar um hvar starfið sé unnið, laun, ráðningartíma, uppsagnarákvæði og aðild að lífeyrissjóði og stéttarfélagi.

Nánari upplýsingar er að finna á vefsíðum Alþýðusambands Íslands (ASÍ), Vinnumálastofnunar og einstakra stéttarféлага.

Mikilvægt að athuga

- Að laun séu samkvæmt kjarasamningi.
- Að vinnutími sé ekki lengri en lög og kjarasamningar leyfa.
- Að orlof sé í samræmi við lög og kjarasamninga.
- Að laun séu greidd vegna veikinda eða slysa.
- Að launaseðill fylgi þegar laun eru greidd.
- Að atvinnurekandi borgi skatt af launum.
- Að atvinnurekandi greiði gjöld til lífeyrissjóðs og stéttarfélags.

Alþýðusamband Íslands er stærsta fjöldahreyfing launafólks á Íslandi og berst fyrir bættum kjörum félagsmanna sinna og réttindum. Langflestir á íslenskum vinnumarkaði eru í stéttarfélagi. Á vefsíðu ASÍ (www.asi.is) má finna upplýsingar um réttindi og skyldur á vinnumarkaði.

PRACA W ISLANDII

Wszyscy pracownicy w Islandii korzystają z tych samych praw dotyczących wysokości wynagrodzeń i innych świadczeń pracowniczych wynegocjowanych przez związki zawodowe. W Islandii obowiązuje płaca minimalna i niedozwolone jest wypłacanie lub przyjmowanie poborów niższych niż wskazane w umowach zbiorowych.

Poszukiwanie pracy

EURES (European Employment Services) jest to sieć publicznych ofert zatrudnienia w krajach należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Celem działalności jest ułatwienie poszukującym przy przemieszczaniu się między krajami EOG. Dokładniejsze informacje dostępne są na islandzkiej stronie Urzędu Pracy lub na portalu [EURES](#), gdzie podane są w 26 językach.

Ogłoszenia z ofertami pracy pojawiają się w większości przypadków w języku islandzkim w gazetach i internecie. W wielu przypadkach osoby same pytają o miejsca pracy w zakładach odpowiednich do ich wykształcenia i doświadczenia mimo, że zakłady nie ogłaszały naboru pracowników. Istnieje także możliwość zarejestrowania się w [Urzędzie Pracy](#) jako osoba poszukująca zatrudnienia. Centrum Kultury i Informacji **nie pośredniczy** w poszukiwaniu pracy.

/ 25 /

Umowa o pracę

Do otrzymania zezwolenia na pobyt w Islandii dłuższy niż sześć miesięcy, jako pracownik z kraju EOG, musi być dołączona umowa o pracę lub potwierdzenie pracodawcy o zatrudnieniu.

Obywatele krajów EOG zatrudnieni u tego samego pracodawcy dłużej niż dwa miesiące mają prawo do otrzymania pisemnej umowy o pracę. Umowa powinna zawierać m.in. dane pracownika, dane pracodawcy, informacje o miejscu wykonywania pracy, stawki płacowe, okres kontraktu, warunki wypowiedzenia, nazwę związków zawodowych i funduszu emerytalnego.

Blizsze informacje dostępne są na stronie Zrzeszenia Islandzkich Związków Zawodowych (ASÍ), [Urzędu Pracy](#) i na portalach niektórych związków zawodowych.

Zwróć uwagę czy:

- wynagrodzenie wypłacane jest według stawek zawartych w umowach zbiorowych,
- czas pracy jest zgodny z obowiązującymi przepisami,
- urlop jest zgodny z przepisami zawartymi w umowach zbiorowych,
- wypłacane jest wynagrodzenie za czas choroby lub wypadku.
- odcinek wypłaty towarzyszy każdemu wynagrodzeniu,
- pracodawca odprowadza podatek od poborów,
- pracodawca odprowadza składki emerytalne i związkowe.

Zrzeszenie Islandzkich Związków Zawodowych ASÍ jest największym masowym ruchem pracowników walczącym o lepsze wynagrodzenia i prawa swoich członków. Zdecydowana większość pracowników na islandzkim rynku pracy przynależy do tego zrzeszenia. Na stronie internetowej ASÍ (www.asi.is) można znaleźć informacje [o prawach i obowiązkach na rynku pracy](#).

Launaseðlar

Launaseðill er skrifleg staðfesting frá vinnuveitanda á fjárhæð launa og þeim gjöldum sem atvinnurekandi hefur dregið af launum, svo sem skatt- og lífeyrissjóðsgreiðslum.

Bankareikningur

Öll laun á að greiða beint til launþega. Flestir atvinnurekendur borga laun beint inn á bankareikning. Bankar gera mismunandi kröfur til þeirra sem sækja um að stofna bankareikning. Allir bankar gera þó kröfu um að umsækjandi sé með kennitölu og skilríki með mynd.

Lögbundnir frídagar

Samkvæmt flestum kjarasamningum eiga þeir sem eru á föstum launum að fá greidd laun fyrir lögbundna frídaga sem lenda á vinnudegi, líkt og um hefðbundinn vinnudag sé að ræða, þótt ekki sé unnið á þeim degi. Ekki er greitt fyrir fasta yfirvinnu á þessum dögum. Ef unnið er á frídegi er greitt sérstaklega fyrir það.

Lífeyrissjóður

Allt launafólk á að borga í lífeyrissjóð. Atvinnurekandi sér um að standa skil á gjöldunum. Launafólk fær greitt úr lífeyrissjóði þegar það lýkur störfum vegna aldurs eða örorku. Atvinnurekanda ber að halda eftir ákveðnum hluta launa starfsmanns sem nefnist iðgjald, en það er sá hluti sem greiddur er til lífeyrissjóðs, ásamt mótframlagi frá atvinnurekandanum sjálfum. Sjálfstætt starfandi einstaklingar þurfa sjálfir að standa skil á lífeyrissjóðsgreiðslum. Hægt er að fá nánari upplýsingar hjá Landssamtökum lífeyrissjóða.

Vandamál á vinnustað

Ef upp koma vandamál á vinnustað, til dæmis vegna launa, vinnutíma eða samskipta, má leita eftir upplýsingum og aðstoð hjá trúnaðarmönnum á vinnustað, stéttarfélagi eða Fjölmenningarsetri.

Stærstu stéttarfélögin eru [Efling-stéttarfélag](#), Verslunarmannafélag Reykjavíkur ([VR](#)) og heildarsamtök stéttarfélaga eins og [Bandalag háskólamanna](#) ([BHM](#)) og [Bandalag starfsmanna ríkis og bæja](#) ([BSRB](#)).

Alþýðusamband Íslands stendur í samstarfi við aðildarsamtök sín að verkefni gegn undirboðum og svartri atvinnustarfsemi með yfirskriftinni [EINN RÉTTUR-EKKERT SVINDL](#).

Vinnuvernd

Vinnueftirlit ríkisins er miðstöð vinnuverndarstarfs í landinu. Hlutverk Vinnueftirlitsins er að tryggja að gætt sé öryggis starfsmanna, haft eftirlit með vinnuáðstöðu þeirra og að ráðstafanir séu gerðar til að koma í veg fyrir slys á vinnustað. Upplýsingar um Vinnueftirlitið ásamt upplýsingaefni um öryggi á vinnustað eru á vef [Vinnueftirlitsins](#). Bæklingur um vinnuvernd á Íslandi – [leiðbeiningar fyrir erlenda starfsmenn](#).

Odcinki wypłat

Odcinek wypłaty jest pisemnym potwierdzeniem wysokości wynagrodzenia oraz potwierdzeniem dodatkowych opłat potrąconych przez pracodawcę tj. podatku dochodowego i składek emerytalnych.

Konto bankowe

Całe wynagrodzenie musi być przekazane pracownikowi bezpośrednio. Większość pracodawców przelewa pobory bezpośrednio na konto pracownika. Banki stosują różne wymogi odnośnie możliwości założenia konta. Jednak wszystkie banki stawiają wymóg posiadania islandzkiego numeru identyfikacyjnego (kennitala) oraz dokumentu tożsamości ze zdjęciem.

Dni ustawowo wolne od pracy

Zgodnie z większością umów zbiorowych pracownicy zatrudnieni na stałe, zachowują prawo do wynagrodzenia za dni ustawowo wolne od pracy przypadające w dni robocze. Nie płaci się za stałe nadgodziny w tych dniach. Praca wykonywana w dni ustawowo wolne opłacana jest według specjalnych taryf.

/ 27 /

Fundusz emerytalny

Wszyscy płatobiorcy muszą wpłacać na fundusz emerytalny. Pracodawca odpowiedzialny jest za odprowadzanie składek. Z tego funduszu pracownicy otrzymują wypłaty po przejściu na emeryturę lub rentę inwalidzką. Pracodawca zatrzymuje odpowiednią część wynagrodzenia tzw. iðgjald (składka) i wraz z dopłatą zakładu pracy odprowadza ją do funduszu emerytalnego. Osoby pracujące na własny rachunek muszą sami pilnować wpłat na fundusz emerytalny. Dodatkowe informacje można uzyskać w [Krajowym Zrzeszeniu Funduszy Emerytalnych](#).

Problemy w miejscu pracy

W przypadku zaistnienia nieporozumień w zakładzie np. z powodu wynagrodzenia, czasu pracy lub w kontaktach z innymi pracownikami, można szukać informacji i pomocy u osób zaufanych w zakładzie, w związkach zawodowych lub Centrum Kultury i Informacji.

Największymi związkami zawodowymi są [Efling](#), [Związek Handlowców Reykjavíku](#) (VR) i ogólne zrzeszenia związków zawodowych, takie jak [Stowarzyszenie absolwentów wyższych uczelni](#) (BHM) i [Sojusz pracowników państwowych i miejskich](#) (BSRB).

Zrzeszenie Islandzkich Związków Zawodowych we współpracy z członkami zrzeszenia działają przeciwko nielegalnej konkurencji i pracy na czarno pod hasłem [EINN RÉTTUR-EKKERT SVINDL](#) (Jedno prawo-Żadnego oszustwa).

Ochrona Pracy

Państwowa Inspekcja Pracy jest centralnym ośrodkiem ochrony pracy w kraju. Jej zadaniem jest czuwanie nad bezpieczeństwem pracowników, kontrolowanie wyposażenia stanowisk pracy oraz nadzorowanie i weryfikacja metod zapobiegania wypadkom. Informacje oraz materiały dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy dostępne są na stronie [Państwowej Inspekcji Pracy](#).

Broszurka o ochronie pracy w Islandii - [instrukcje dla pracowników zagranicznych](#).

Mat á menntun og starfsreynslu frá öðru landi

Mat á menntun getur bætt stöðu fólks á vinnumarkaði, aukið möguleika á vinnu og hækkað laun. Unnt er að fá upplýsingar um mat á námi á vefsíðum:

- Europass.
- ENIC/NARIC Ísland metur akademískt nám.
- Umsókn um starfsleyfi til að starfa í heilbrigðisþjónustu er send Embætti landlæknis: mottaka@landlaeknir.is.
- Iðan-fræðslusetur sér um mat á iðnmenntun.
- Sjá einnig vefsíðu Fjölmenningarseturs.

/ 28 /

Raunfærnimat

Einstaklingar sem ekki hafa lokið framhaldsskólanámi geta sótt um raunfærnimat sem felst í því að lagt er mat á allhiða færni og þekkingu einstaklingsins. Matið er byggt á skólagöngu, starfsreynslu, starfsnámi, frístundanámi, framhaldsfræðslu og félagsstörfum einstaklinga og gefur þeim kost á að ljúka námi í sinni sérgrein. Raunfærnimat fer fram hjá samstarfsaðilum Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins um allt land.

Atvinnuleysisbætur

Þeir sem missa vinnuna geta leitað aðstoðar hjá Vinnumálastofnun vegna atvinnuleitar. Vinnumálastofnun sér jafnframt um skráningu atvinnulausra og greiðslu atvinnuleysisbóta.

Launafólk á aldrinum 18–70 ára á rétt á atvinnuleysisbótum að því tilskildu að það hafi áunnið sér tryggingarétt og uppfylli ákveðin skilyrði, sjá www.vfst.is.

Til að vera tryggður að fullu þarf einstaklingur að hafa unnið samfellt síðustu tólf mánuði á innlendum vinnumarkaði. Þeir sem hafa unnið þrjá mánuði eða lengur eiga rétt á hlutfallslegum bótum allt eftir því hve lengi þeir hafa unnið. Starfshlutfall og bótahlutfall haldast einnig í hendur.

Upplýsingar um atvinnuleysisbætur er að finna hjá verkálýðsfélögum og á vefsíðu [Vinnumálastofnunar](http://www.vfst.is).

„Svört vinna“

Það er ólöglegt að stunda launaða vinnu sem ekki er gefin upp til skatts. Launuð vinna sem ekki er gefin upp til skatts er kölluð svört vinna. Ef upp kemst um svarta vinnu má búast við háum fjársektum. Ef laun eru svikin undan skatti borgar atvinnurekandi ekki þau gjöld sem þarf að greiða, til dæmis vegna slysatryggingar starfsmanns, réttinda hans til veikindadaga og orlofs, enginn réttur ávinnst hjá lífeyrissjóðum og réttur til atvinnuleysisbóta skerðist. Ef óvissa ríkir um hvort greiddur sé skattur af launum er hægt að leita til stéttarfélaga.

Ocena zagranicznego wykształcenia i doświadczenia zawodowego

Ocena zagranicznego wykształcenia może wpłynąć na poprawę pozycji pracowników, zwiększyć możliwości zatrudnienia oraz podwyższyć wynagrodzenie. Informacje o ocenach wykształcenia można znaleźć na poniższych stronach internetowych:

- Europass
- ENIC/NARIC Islandzka ocena wykształcenia akademickiego,
- Wniosek o zezwolenie na pracę w służbie zdrowia wysyła się do departamentu Zdrowia: mottaka@landlaeknir.is,
- Iðan-ośrodek doskonalenia zawodowego ocenia wykształcenie zawodowe,
- Zobacz także stronę Centrum Kultury i Informacji.

Ocena rzeczywistych umiejętności

Osoby, które nie posiadają ukończonego wykształcenia ponadpodstawowego mogą wnioskować o ocenę rzeczywistych umiejętności, polegającej na wszechstronnej ocenie wiedzy i umiejętności danej osoby. Ocena opiera się na informacjach o przebiegu nauki, doświadczeniu zawodowym, wykształceniu i doksztalaniu zawodowym, zainteresowaniach oraz udziale w pracach społecznych danej osoby i daje jej możliwość ukończenia szkoły średniej w swojej dziedzinie. Ocena rzeczywistych umiejętności przebiega w jednostkach współpracujących z Ośrodkiem Doskonalenia Zawodowego, na terenie całego kraju.

Zasiłek dla bezrobotnych

Osoby, które utraciły pracę, mogą zwrócić się o pomoc do Urzędu Pracy w celu poszukiwania zatrudnienia. Urząd Pracy zajmuje jednocześnie się rejestracją osób pozostających bez pracy oraz wypłatą zasiłków dla bezrobotnych.

Osoby czynne zawodowo w wieku od 18 do 70 lat mogą otrzymać zasiłek dla bezrobotnych, jeżeli zagwarantowali sobie prawo do niego i spełniają określone warunki, zob. www.vfst.is.

Do otrzymania pełnego zasiłku dla bezrobotnych osoba musi przepracować tutaj nieprzerwanie ostatnie dwanaście miesięcy. Ci, którzy przepracowali trzy miesiące lub dłużej mają prawo do proporcjonalnie mniejszego zasiłku w zależności od długości zatrudnienia. Zatrudnienie w niepełnym wymiarze godzin także odpowiednio zmniejsza zasiłek.

Informacje o zasiłkach dla bezrobotnych można uzyskać w związkach zawodowych oraz na stronie internetowej [Urzędu Pracy](#).

Praca na czarno

Podejmowanie płatnej pracy, od której nie są odprowadzane podatki jest nielegalne. Taka płatna praca nazywana jest *pracą na czarno*. W przypadkach wykrycia pracy na czarno należy oczekiwać wysokich kar pieniężnych. Jeśli dochody nie są wykazywane do opodatkowania tzn., że pracodawca nie odprowadza kwot, które powinien opłacać np. z powodu ubezpieczenia wypadkowego pracownika, składek związkowych, emerytalnych i ubezpieczeniowych, co wiąże się utratą lub obniżką świadczeń w razie wypadku w pracy, choroby, przejścia na emeryturę czy utraty pracy.

W razie niepewności, czy podatek od wynagrodzenia jest odprowadzany, można zwrócić się do związków zawodowych.

Verktaka

Réttarstaða verktaka er hin sama og annarra sem stunda sjálfstæðan atvinnurekstur. Þeir bera sömu ábyrgð og skyldur. Réttarstaða verktaka er ólík réttarstöðu launafólks.

Verktakar njóta ekki þeirra lágmarkskjara sem samið er um á vinnumarkaði.

- Þeir fá ekki laun fyrir viðurkennda frídaga.
- Þeir fá ekki greitt orlof, desemberuppbót eða orlofsuppbót.
- Þeir eiga ekki rétt á launum í veikindum.
- Þeir eru ekki slysatryggðir.
- Þeir hafa ekki uppsagnarfrest.
- Þeir eiga ekki rétt á greiðslu launa úr Ábyrgðasjóði launa vegna gjaldþrota.
- Réttur til atvinnuleysisbóta er takmarkaður.
- Þeir verða sjálfir að standa skil á iðgjöldum til lífeyrissjóðs.

/ 30 /

Sjá nánar á [vefsíðu ASÍ](#)

Starfsmannaleigur/útsendir starfsmenn

Posting.is er vefsíða þar sem nálgast má helstu upplýsingar um réttindi og skyldur erlendra þjónustufyrirtækja og starfsmanna þeirra sem eru sendir til starfa á Íslandi. Þann tíma sem útsendir starfsmenn vinna á Íslandi njóta þeir ákveðinna réttinda og ber erlendum fyrirtækjum að hlýta íslenskum lögum þann tíma sem þeir veita þjónustu hér á landi.

Á síðunni er meðal annars að finna upplýsingar um kaup og kjör, vinnuvernd, skattamál, mat á starfsréttindum, skráningu til Þjóðskrár og upplýsingar um skráningarskyldu erlendra fyrirtækja til Vinnamálastofnunar.

Réttindi í veikindum

Launamenn eiga rétt á launagreiðslum í fjarveru vegna veikinda eða slysa. Tímalengd greiðslu fer eftir starfsaldri og kjara- og ráðningarsamningi starfsmanns. Aukinn réttur skapast stafi óvinnufærni af vinnuslysi eða atvinnusjúkdómi.

Í veikinda- og slysaforföllum greiða sjúkra- eða styrktarsjóðir stéttarféлага dagpeninga, eftir að launagreiðslum frá atvinnurekanda lýkur, en fjárhæð fer eftir sjóðum og þeim réttindum sem launamaður hefur unnið sér inn.

Launamenn eiga rétt á þjónustu ráðgjafa í starfsendurhæfingu hjá stéttarfélagunum vegna langvarandi eða tíðra veikinda eða slysa, sjá upplýsingar á [virk.is](#).

Almannatryggingar

Endurhæfing: Endurhæfingarlífeyrir er ætlaður þeim sem eru óvinnufærir vegna sjúkdóma eða slysa og eru í endurhæfingu til að komast aftur út á vinnumarkað.

Örorka: Þeir sem hafa verið metnir til að minnsta kosti 75% örorku til langframa vegna afleiðinga læknisfræðilegra viðurkenndra sjúkdóma eða fötlunar.

Podwykonawca (praca na umowę-zlecenie)

Sytuacja prawna podwykonawcy jest taka sama jak innych pracujących na własny rachunek. Mają takie same obowiązki i i ponoszą taką samą odpowiedzialność. Sytuacja prawna osób pracujących na umowę-zlecenie jest jednak odmienna od sytuacji typowych pracowników.

Podwykonawcy:

- nie korzystają z prawa do minimalnego, wynegocjowanego wynagrodzenia,
- nie otrzymują wynagrodzenia za dni świąteczne,
- nie otrzymują zapłaty za urlop ani dodatku letniego czy grudniowego,
- nie mają prawa do wynagrodzenia w czasie choroby,
- nie są objęci ubezpieczeniem od wypadków,
- nie mają okresu wypowiedzenia,
- nie mają prawa do wynagrodzenia z Funduszu Gwarancji płacowych w przypadku bankructwa,
- prawo do zasiłku bezrobotnego jest ograniczone.
- Sami muszą odprowadzać składki na fundusz emerytalny.

Dokładniej na ten temat na stronie ASI.

/ 31 /

Agencje zatrudniające/oddelegowani pracownicy

Posting.is jest portalem, gdzie można znaleźć główne informacje o prawach i obowiązkach agencji zatrudniających oraz oddelegowanych przez nich osób do pracy w Islandii. W okresie działania i w trakcie świadczenia usług na Islandii zakłady zagraniczne muszą przestrzegać islandzkiego prawodawstwa.

Na portalu zebrane są informacje m.in. o wynagrodzeniu i warunkach zatrudnienia, ochronie pracy, sprawach podatkowych, ocenie posiadanych uprawnień, rejestracji w Krajowym Spisie Ludności, a także informacje o obowiązku rejestracji zagranicznych zakładów w Urzędzie Pracy.

Prawa w czasie choroby

Pracownicy mają prawo do wynagrodzenia w razie nieobecności spowodowanej chorobą lub wypadkiem. Czas otrzymywania poborów zależy od stażu pracy i warunków określonych w umowie pracowniczej danej osoby. Dodatkowe uprawnienia powstają, jeśli niezdolność do pracy spowodowana została wypadkiem lub chorobą zawodową. W razie choroby i wypadku, ale po ustaniu obowiązku zakładu do wypłaty poborów, fundusze chorobowe lub zapomogowe związków zawodowych przyznają diety chorobowe. Ich wysokość jest zależna od rodzaju funduszu i wypracowanych w nim przez daną osobę praw. Pracownicy mają też prawo do usług doradcy z ramienia związków zawodowych, w okresie rehabilitacji, z powodu długotrwałych lub częstych absencji chorobowych albo z powodu wypadku. Zob. informacje na virk.is.

Ubezpieczenia społeczne

Renta rehabilitacyjna: przeznaczona jest dla osób, które niezdolne są do pracy z powodu choroby lub wypadku i potrzebują rehabilitacji, by wrócić z powrotem na rynek pracy.

Renta inwalidzka: przysługuje osobom, u których stwierdzono co najmniej 75% stałego ubytku na zdrowiu na skutek medycznie uznanych chorób lub niepełnosprawności.

Örorkustyrkur: Mat frá tryggingalækni þarf að liggja fyrir um að umsækjandi hafi misst að minnsta kosti 50% af starfsorku sinni en nái ekki 75% starfsorkumissi.

Rétt til endurhæfingarlífeyris, örorkulífeyris og örorkustyrks eiga þeir þeir sem hafa búið á Íslandi í að minnsta kosti þrjú almanaksár frá 16 til 67 ára aldurs eða í sex mánuði ef starfsorka var óskert við flutning til landsins. Fullur réttur miðast við 40 ára búsetu. Réttur þeirra sem búa hér skemur á þessu aldursbili reiknast hlutfallslega.

Ellilífeyrir

Réttur til ellilífeyris miðast almennt við 67 ára aldur og að viðkomandi hafi verið með lögheimili í landinu í að minnsta kosti þrjú almanaksár frá 16–67 ára aldurs. Réttur til ellilífeyris getur myndast við 65 ára aldur ef sérstök skilyrði eru uppfyllt. Fullur ellilífeyrisréttur miðast við 40 ára búsetu hér á landi. **Á grundvelli EES-samningsins, haldast áunnin réttindi í hverju EES/EFTA-landi þrátt fyrir flutning á milli landanna.** Þegar sótt er um ellilífeyri er réttur til greiðslu lífeyris reiknaður út í **hlutfalli við tryggingatímabil** í hverju EES/EFTA-landi fyrir sig.

/ 32 /

Frekari upplýsingar um lífeyrisgreiðslur má nálgast á vefsíðu [Tryggingastofnunar ríkisins](#).

Lífeyrisþegi flytur frá öðru EES-landi

Lífeyrisþegar sem flytja hingað til lands halda áunnum lífeyrisréttindum frá sínu fyrra búsetulandi en þeir ávinna sér ekki frekari lífeyrisréttindi eftir að þeir setjast að hér á landi. Viðkomandi á aftur á móti **rétt á allri þjónustu hér á landi** sem íslenskir lífeyrisþegar njóta, svo sem lækniástoð. Lífeyrisþegi sem flytur frá öðru EES/EFTA-landi, **að Norðurlöndunum undanskildum og hefur vottorðið S1** meðferðis, er áfram tryggður í sínu heimalandi og safnar ekki frekari lífeyrisréttindum hérlendis.

Einstaklingur sem hefur fengið útgefið S1 frá sínu fyrra búsetulandi á rétt á allri heilbrigðisþjónustu hér á landi sem íslenskir þegnar njóta.

Dotacja inwalidzka: przysługuje osobom, które wg oceny lekarskiej utraciły przynajmniej 50% zdolności do pracy, ale nie uzyskały 75%.

Prawo do renty rehabilitacyjnej, inwalidzkiej lub dotacji inwalidzkiej posiadają osoby zamieszkujące na Islandii co najmniej trzy lata kalendarzowe w okresie od 16 do 67 roku życia lub sześć miesięcy, jeżeli zdolność do pracy nie była ograniczona przez osiedleniem się tutaj. Pełne prawa przysługują przy założeniu stałego pobytu na Islandii przez 40 lat. Prawo tych osób, które zamieszkują krócej niż 40 lat, w podanym wyżej przedziale wiekowym, ograniczone jest proporcjonalnie do długości pobytu.

Emerytury

Prawo do emerytury uzyskuje się przeważnie po ukończeniu 67 lat i pod warunkiem, że osoba przebywała na stałe w Islandii przez przynajmniej trzy lata kalendarzowe między 16 a 67 rokiem życia. Prawo do emerytury może powstać wraz z ukończeniem 65 lat, jeśli zostaną spełnione specjalne warunki. Pełne prawo do emerytury przysługuje przy założeniu 40-letniego osiedlenia w Islandii. Na podstawie umowy krajów EOG, nabyte w każdym państwie EOG/EFTA zostają zachowane, mimo migracji pomiędzy krajami. Wysokość emerytury naliczana jest proporcjonalnie do okresów ubezpieczeniowych, osobno w każdym państwie EOG/EFTA. Więcej informacji o rentach i emeryturach można uzyskać na stronie [Państwowego Zakładu Ubezpieczeń](#).

/ 33 /

Renciści przybywający z innego kraju EOG

Renciści sprowadzający się do Islandii zachowują swoje prawa emerytalne nabyte w poprzednim kraju pobytu, ale nie nabywają dodatkowych uprawnień po osiedleniu się tutaj. Zainteresowana osoba ma jednak prawo do korzystania ze wszystkich usług przysługującym islandzkim emerytom takie jak pomoc medyczna. Emeryci przybywający z innego państwa EOG/EFTA z wyjątkiem krajów skandynawskich i posiadający zaświadczenie S1, są nadal ubezpieczeni w swoim własnym kraju i nie nabywają tutaj żadnych dodatkowych praw emerytalnych.

Osoba posiadająca zaświadczenie S1, z poprzedniego miejsca zamieszkania ma prawo do korzystania z pełnych usług służby zdrowia na równi z islandzkimi emerytami.

SKATTAR

Allir sem vinna á Íslandi eru skattskyldir. Skattur af tekjum einstaklinga skiptist í tekjuskatt til ríkisins annars vegar og **útsvar**² til sveitarfélags hins vegar.

Tekjuskattur er þrepaskiptur og fer skatthlutfallið eftir tekjum launþega. Á vefsíðu [ríkisskattstjóra](#) er að finna upplýsingar um staðgreiðslu skatta miðað við fjárhæð tekna. Launagreiðandi tekur staðgreiðslu af launum starfsmanns en starfsmaðurinn á rétt á fastri fjárhæð í skattaflátt, svokallaðan [persónuafslátt](#)³, í hverjum mánuði. Launagreiðandi getur ekki tekið tillit til persónuafsláttar nema starfsmaður hafi óskað eftir að [persónuafslátturinn sé nýttur](#).

Persónuafsláttur

/ 34 /

Allir sem náð hafa 16 ára aldri á tekjuárinu og eru heimilisfastir á landinu eiga rétt á persónuafslætti. Flytjist menn til eða frá landinu á tekjuárinu eða starfa aðeins tímabundið hérlendis reiknast persónuafsláttur aðeins fyrir þann tíma sem þeir voru hér heimilisfastir.

Launamaður upplýsir launagreiðanda sinn um hvort nota eigi persónuafslátt við útreikning staðgreiðslu og þá hversu hátt hlutfall á hverjum stað, starfi hann hjá fleiri en einum vinnuveitanda.

Á launaseðli er tilgreint hvaða sköttum launagreiðandi hefur haldið eftir af launum starfsmanns. **Nauðsynlegt er að varðveita launaseðla til að sanna að sköttum hafi verið haldið eftir.**

Einstaklingar sem skráðir eru í hjónabandi eða sambúð í þjóðskrá geta samnýtt persónuafslátt sinn. Nánari upplýsingar eru á vef [ríkisskattstjóra](#).

Skattframtal

Allir þeir sem eru skattskyldir á Íslandi þurfa að skila skattframtali á hverju ári, venjulega í marsmánuði. Þar skal telja fram heildarlaun ársins á undan, ásamt skuldum og eignum. Efgreitt hefur verið af mikið eða of lítið í skatt er það leiðrétt í júlí sama ár og skattframtali er skilað. Sá sem hefur greitt minna en honum er skylt þarf að greiða það sem upp á vantar og sá sem hefur greitt meira en honum er skylt fær mismuninn endurgreiddan.

Talið er fram á [netinu](#). Innskráning fer fram með rafrænum skilríkjum eða veflykli ríkisskattstjóra.

Sé skattframtali ekki skilað ætlar skattstjóri tekjur og álögð gjöld eru reiknuð samkvæmt því. Afar mikilvægt er því að ganga frá skattamálum sínum áður er flutt er af landi brott.

Erlendir aðilar sem starfa einungis tímabundið á Íslandi þurfa að skila sérstöku skattframtali áður en þeir halda af landi brott, oftast: [RSK 1.13](#).

² Útsvar er einn af tekjustofnum sveitarfélaga, ákveðið hlutfall sem tekið er af launum, óháð tekjum launþega. Útsvarsprósenta getur verið mishá eftir sveitarfélögum.
³ Almennur persónuafsláttur er föst fjárhæð sem allir launþegar fá í skattaflátt og dregst frá skattgreiðslum launþega.

PODATKI

Wszystkie osoby pracujące na Islandii objęte są obowiązkiem podatkowym. Podatek dochodowy składa się z podatku na rzecz Skarbu Państwa i podatku gminnego (*útsvar*)². Podatek dochodowy jest stopniowany w zależności od wysokości dochodów. Na stronie Urzędu Podatkowego można znaleźć informacje o wysokości odprowadzanego podatku w odniesieniu do wysokości poborów. Pracodawca odlicza od pensji pracowników odpowiedni sumę podatku, ale pracownik ma prawo, w każdym miesiącu, do stałej kwoty upustu podatkowego tzw. (*persónuafsláttur*)³. Pracodawca może uwzględnić taką zniżkę tylko prośbę pracownika o korzystanie z niej.

Personalny upust podatkowy (*persónuafsláttur*)

Wszyscy, którzy ukończyli 16 lat w podatkowym roku rozliczeniowym i mieszkają w kraju mają prawo do personalnego upustu podatkowego. Migracja do innego państwa lub okresowy pobyt zarobkowy poza granicami powoduje, że upust nalicza się tylko za okres pobytu tutaj w kraju.

/ 35 /

Pracownik zezwala pracodawcy na korzystanie z upustu i informuje go jak wysoką część procentową upustu może wykorzystać, jeżeli pracuje w różnych przedsiębiorstwach.

Na odcinku wypłaty wyszczególniona jest kwota podatkowa potrącona od wynagrodzenia pracownika. **Konieczne jest przechowywanie odcinków wypłat do udowodnienia dokonania potrącenia podatkowych.**

Osoby pozostające w związkach małżeńskich lub konkubinacie zgłoszonym do Krajowego Rejestru Ludności, mogą wspólnie korzystać z personalnego upustu podatkowego. Więcej informacji na stronie [Urzędu Podatkowego](#).

Rozliczenie podatkowe

Wszystkie osoby objęte obowiązkiem podatkowym w Islandii zobowiązane są do dokonania rozliczenia podatkowego raz w roku, zazwyczaj w marcu. W rozliczeniu podaje się dochody uzyskane w roku poprzednim oraz posiadane pożyczki i majątek.

Nadpłata lub niedopłata podatku korygowana jest w lipcu tego samego roku, którego rozliczenie dotyczy. Osoby posiadające niedopłatę muszą ją wyrównać, a nadpłata zostaje zwrócona. Rozliczenia dokonuje się poprzez [internet](#). Loguje się na stronę za pomocą elektronicznego dokumentu tożsamości lub hasła wydanego przez naczelnika urzędu podatkowego.

Brak rozliczenia podatkowego powoduje, że dochody określone są szacunkowo i wszystkie powinności płatnicze obliczane na podstawie tej kwoty. Dlatego ważne jest dokonanie rozliczenia podatkowego jeszcze przed opuszczeniem kraju.

Obcokrajowcy zatrudnieni czasowo w Islandii muszą, przed jej opuszczeniem, złożyć specjalne rozliczenie, najczęściej formularz [RSK 1.13](#).

² Útsvar (lokalny podatek gminny) jest jednym z głównych źródeł dochodów gminy. Określona część procentowa potrącana z poborów. Wysokość procentowa podatku może być różna w różnych gminach

³ Personalny upust podatkowy jest to stała kwota, taka sama dla wszystkich pracowników, o którą pomniejszany jest naliczony od poborów podatek.

GREIÐSLUR TIL BARNAFJÖLSKYLDNA

Mikilvægt er að vera með rétta skráningu hjá Þjóðskrá Íslands svo að bætur séu rétt ákvarðaðar. Rétt skráning lögheimilis getur til dæmis ráðið úrslitum um félagsleg réttindi hjá sveitarfélagi, svo sem húsnæðisstuðning og leikskólavist.

Fæðingarorlof

Foreldrar sem hafa unnið samfelt í **sex mánuði eða lengur á Íslandi** fyrir fæðingardag barns eiga rétt á launuðu orlofi við fæðingu barns, við ættleiðingu barns eða við varanlegt fóstur barns yngra en átta ára. Fæðingarorlof er samtals níu **mánuðir**. **Hvort foreldri fyrir sig á rétt á þremur mánuðum og að auki eru þrjú mánuðir þar sem þau eiga sameiginlegan rétt**. Foreldrar fá annaðhvort **orlofsgreiðslur⁴** eða **fæðingarstyrk⁵** úr Fæðingarorlofssjóði en það fer eftir stöðu þeirra á vinnumarkaði. **Mælst er til þess að fólk haldi áfram að borga gjöld til stéttarfélags** meðan á fæðingarorlofi stendur. Ef slíkt er ekki gert tapast þau réttindi sem viðkomandi hefur hjá sínu stéttarfélagi.

/ 36 /

Þeir sem hafa áunnið sér réttindi í ríki sem á aðild að EES-samningnum geta í mörgum tilfellum flutt þau réttindi með sér til Íslands. Foreldri þarf þá að láta tilskilin vottorð um áunnin starfstímabil og tryggingatímabil í öðru ríki fylgja með umsókn. Þeir sem ekki eru í vinnu eiga rétt á fæðingarstyrk ef þeir hafa verið búsettir og með lögheimili á Íslandi í tólf mánuði eða lengur. Upplýsingar um fæðingarorlof, fæðingarstyrk og foreldraorlof er á vef [Fæðingarorlofssjóðs](#).

Barnabætur

Barnabætur eru greiðslur frá hinu opinbera til þess að aðstoða barnafólk. Fjársýsla ríkisins greiðir barnabætur út fjórum sinnum á ári, 1. febrúar, 1. maí, 1. júlí og 1. október. Barnabætur eru greiddar út í fyrsta sinn árið eftir að barn fæðist eða flyst til landsins.

Greiddar eru barnabætur vegna barna yngri en 18 ára. Við ákvörðun barnabóta er tekið tillit til tekna foreldra eða forsjáraðila samkvæmt skattframtali og eru barnabæturnar greiddar eftir á. Ekki þarf að sækja um barnabætur vegna barna sem búa hjá foreldri eða forsjáraðila á Íslandi.

Ríkisborgarar EES-ríkja sem vinna hér á landi geta átt rétt á barnabótum með börnum sem eru á framfæri þeirra og eru búsett í öðru EES-ríki. Sækja þarf sérstaklega um þær bætur.

Á vef [ríkisskattstjóra](#) er að finna upplýsingar um barnabætur og eyðublöð vegna greiðslu barnabóta á nokkrum tungumálum.

⁴ Orlofsgreiðslur eru mánaðarlegar greiðslur til foreldris. Starfshlutfall sex mánuði fyrir fæðingu barns þarf að vera að minnsta kosti 25% til að fá orlofsgreiðslur. Mánaðarleg greiðsla nemur 75 eða 80% af meðaltali heildarlauna. Nánari upplýsingar eru á vef Fæðingarorlofssjóðs ([www.faedingarorlof.is](#)).

⁵ Fæðingarstyrkur er mánaðarlegar greiðslur til foreldris sem er utan vinnumarkaðar, í fullu námi eða í minna en 25% starfi. Fjárhæð fæðingarstyrks er lægri en fjárhæð fæðingarorlofs.

ŚWIADCZENIA DLA RODZIN Z DZIEĆMI

Poprawne dane w Krajowym Rejestrze Ludności mają wpływ na poprawne określenie wysokości świadczeń. Prawidłowe zgłoszenie adresu stałego pobytu może mieć decydujące znaczenie np. w korzystaniu z praw socjalnych w gminie takich, jak wsparcie mieszkaniowe czy miejsce w przedszkolu.

Urlop wychowawczy

Rodzice, którzy przepracowali w Islandii nieprzerwanie sześć miesięcy albo dłużej, mają prawo do płatnego urlopu z tytułu urodzenia dziecka, adopcji lub stworzenia stałej rodziny zastępczej dziecku w wieku do ośmiu lat. Długość urlopu wychowawczego to łącznie dziewięć miesięcy. Każdy z rodziców ma oddzielnie prawo do trzech miesięcy urlopu i dodatkowe trzy miesiące do których mają wspólne prawo. Rodzice otrzymują z Funduszu urlopów porodowych albo należność za urlop wychowawczy⁴ albo zasiłek porodowy⁵, w zależności od ich statusu na rynku pracy. W czasie trwania urlopu zaleca się kontynuację odprowadzania składek do związków zawodowych. Przerwanie opłat powoduje utratę praw nabytych przez pracownika w swoim związku zawodowym.

/ 37 /

Osoby, które wypracowały sobie prawa w innych krajach EOG mogą, w wielu przypadkach, przenieść te prawa do Islandii. W tym celu należy wraz z wnioskiem przedstawić wymagane dokumenty potwierdzające okres zatrudnienia i ubezpieczenia w innych krajach. Osoby nie pracujące mają prawo do zasiłku porodowego pod warunkiem, że mieszkały i posiadały stałe zameldowanie w Islandii przez co najmniej dwanaście miesięcy. Informacje o urlopie wychowawczym, zasiłku porodowym i urlopie rodzicielskim są na stronie Funduszu urlopów porodowych.

Zasiłek na dzieci

Zasiłek na dzieci jest płacony przez państwo w celu pomocy rodzinom z dziećmi. Skarb państwa wypłaca zasiłek cztery razy w roku 1 lutego, 1 maja, 1 sierpnia i 1 października.

Pierwszy zasiłek na dziecko wypłacany jest w następnym roku kalendarzowym po urodzeniu dziecka lub po jego przybyciu do Islandii.

Zasiłki przysługują na dzieci w wieku do 18 lat. Przy określaniu wysokości zasiłku bierze się pod uwagę dochody rodziców lub opiekunów zgodnie z rozliczeniem podatkowym, a zasiłek wypłacany jest za okres miniony.

Obywatele krajów EOG zatrudnieni w Islandii mogą mieć prawo do zasiłku rodzinnego na dzieci pozostające na ich utrzymaniu, a przebywające w państwie EOG. O przyznanie takiego zasiłku należy starać się odrębnie.

Na stronie Urzędu Podatkowego można znaleźć informacje o zasiłkach na dzieci, wypłat tychże zasiłków i formularze w kilku językach.

⁴ Wypłaty za urlop wychowawczy są miesięcznymi świadczeniami dla rodziców. Warunkiem otrzymania świadczenia jest zatrudnienie na co najmniej na 25% etatu przez sześć miesięcy przed porodem. Miesięczna wypłata stanowi 75 lub 80% średniego całkowitego wynagrodzenia. Dokładniejsze informacje na stronie: www.faedingarorlof.is

⁵ Zasiłek porodowy jest miesięcznym świadczeniem dla niepracującego zawodowo rodzica, w trakcie nauki w pełnym zakresie lub zatrudnionego na mniej niż 25% etatu. Wysokość zasiłku porodowego jest niższa niż za urlop wychowawczy.

Meðlag

Foreldrum barns ber skylda til að framfæra það að minnsta kosti til 18 ára aldurs. Búi foreldrar ekki saman getur barn **óskað eftir framfærslu** til 20 ára aldurs sé það í námi. Meðlag er greiðsla með eigin barni til foreldris sem barnið á lögheimili hjá.

Ef foreldrar semja um meðlagsgreiðslurnar verður sýslumaður að staðfesta samninginn, annars hefur hann ekki gildi samkvæmt barnalögum.

Óheimilt er að semja um lægri fjárhæð en einfalt meðlag en hægt er að fara fram á hærri upphæð og getur sýslumaður (dómari) úrskurðað um það telji hann greiðanda hafa bolmagn til þess.

Tryggingastofnun ríkisins er heimilt að greiða meðlagið fyrir fram en aldrei meira en einfalt meðlag og einungis ef meðlagsviðtakandi býr á Íslandi. Innheimtustofnun sveitarfélaga sér þá um að innheimta meðlagið frá meðlagsgreiðanda. Foreldrar geta farið þá leið að greiða meðlagið beint án aðkomu Tryggingastofnunar ríkisins.

Ef samið er um hærri fjárhæð en einfalt meðlag þurfa aðilar að sjá um þær greiðslur sín á milli.

Upphæð meðlags og fleiri upplýsingar

Greiðsla meðlags við flutning til landsins

Flytji umsækjandi meðlags til Íslands þarf hann að leggja fram með umsókn sinni staðfestingu um greiðslur í fyrra búsetulandi ásamt meðlagssamningi sem þær greiðslur byggðust á. Frumrit úrskurðar/samnings þarf að fylgja með umsókn.

Barnalífeyrir

Barnalífeyrir er greiddur með börnum yngri en 18 ára ef foreldri er látið eða er elli-, örorku- eða endurhæfingarlífeyrisþegi. Upplýsingar um barnalífeyri, meðlag og meðlagsgreiðslur eru á vef [Tryggingastofnunar ríkisins](#).

Alimenty

Rodzice dziecka mają obowiązek utrzymywania go przynajmniej do 18 roku życia. Jeżeli rodzice nie mieszkają razem, to dziecko może wnioskować o utrzymanie do 20 roku życia pod warunkiem, że kontynuuje naukę. Alimenty są świadczeniem pieniężnym rodzica na utrzymanie własnego dziecka, przysługującym opiekunowi, u którego mieszka i jest zameldowane dziecko.

Umowa rodziców odnośnie wysokości alimentów musi być potwierdzona przez wojewodę inaczey, zgodnie z prawem, jest nieważna.

Wysokość alimentów nie może być niższa niż określona kwota podstawowa, ale osoba zainteresowana może wystąpić o wyższe alimenty i w takich przypadkach decyzję podejmuje wojewoda (sędzia), jeśli uważa, że zobowiązany do alimentów rodzic ma odpowiednie zaplecze finansowe.

Państwowy Zakład Ubezpieczeń ma prawo do wypłacania alimentów z góry, ale nigdy w w wyższej wysokości niż kwota podstawowa i tylko w przypadku, gdy osoba pobierająca alimenty mieszka w Islandii. Gminne urzędy windykacyjnedbają natomiast o ściągnięcie alimentów od wierzyciela. Rodzice mogą również drogę bezpośredniego przekazu pieniędzy bez pośrednictwa Państwowego Zakładu Ubezpieczeń.

Alimenty wyższe od kwoty podstawowej przekazywana są bezpośrednio między zainteresowanymi stronami.

Wysokość alimentów i inne informacje.

Wypłata alimentów w przypadku osiedlenia w Islandii

Jeżeli osoba pobierająca alimenty chce otrzymywać je w Islandii powinna do swojego wniosku dołączyć potwierdzenie otrzymywania płatności w poprzednim miejscu zamieszkania wraz z dokumentacją uzasadniającą wysokość alimentów. Oryginały decyzji/umowy alimentacyjnej muszą być dołączone do wniosku.

Renta dziecięca

Renta dziecięca jest wypłacana dzieciom w wieku do 18 lat w przypadku zgonu rodzica lub gdy rodzic jest rencistą lub emerytem. Informacje o rencie dziecięcej, alimentach i wypłatach alimentów są na stronie [Państwowego Zakładu Ubezpieczeń](#).

HEILBRIGÐISÞJÓNUSTA

Allir eiga rétt á neyðaraðstoð hjá hinu opinbera heilbrigðiskerfi á Íslandi.

- Neyðaraðstoð, alvarleg slys og veikindi – 112.
- Sameiginlegt neyðarnúmer á Íslandi – 112.
- Hvar sem er á landinu er hægt að hringja í 112 og leita eftir hjálp.
- Allir geta hringt í 112 úr venjulegum síma (landlínu) og farsímum (GSM) þar sem samband næst, jafnvel þótt símar séu læstir.

Túlkun innan heilbrigðisþjónustunnar

Sjúkratryggðir sem ekki tala íslensku eiga rétt á túlkþjónustu innan heilbrigðisþjónustunnar. Sé þörf á túlki þarf að taka það fram þegar tími er pantaður hjá lækni á heilsugæslustöð eða sjúkrahúsi. Það er viðkomandi stofnun sem ákveður hvort hún greiði fyrir túlkþjónustu.

/ 40 /

Heilsugæsla og heimilislæknar

Heilsugæslustöðvar eru um allt land og í öllum hverfum höfuðborgarsvæðisins. Þar er veitt öll almenn heilbrigðisþjónusta og þangað leitar fólk jafnan fyrst vegna veikinda eða annarra heilsufarsvandamála.

Fólk á rétt á að leita til hvaða heilsugæslustöðvar sem er en æskilegt er að snúa sér til heilsugæslustöðvar sem er næst heimili viðkomandi. Þar er hægt að skrá sig og sækja um heimilislækni.

Auk almennrar lækniþjónustu sinna heilsugæslustöðvar mæðravernd, ung- og smábarnavernd, skólaheilsugæslu og hjúkrun í heimahúsum.

Börn undir 18 ára aldri eru undanþegin komugjaldi á heilsugæslu og gjaldi vegna vitjana lækna í heimahúsi. Ósjúkratryggð börn greiða fullt gjald.

Upplýsingar um heilbrigðismál og staðsetningu heilsugæslustöðva á höfuðborgarsvæðinu má finna á vef [Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins](#). Staðsetningu heilsugæslustöðva um allt land má finna undir „[Sveitarfélagið mitt](#)” á vef Fjölmenningsseturs.

Finna má ýmsar upplýsingar um heilbrigðismál á mörgum tungumálum á vef [Embættis landlæknis](#).

Sjúkrahús taka við veiku fólki til innlagnar og veita læknishjálp, hjúkrun og aðra þjónustu eftir þörfum. Viða hafa sjúkrahús og heilsugæslustöðvar verið sameinaðar undir heitinu heilbrigðisstofnun. Á sjúkrahúsum eru einnig bráðavaktir þar sem tekið er á móti slösuðum og veikum einstaklingum.

Lækniþjónusta utan opnunartíma heilsugæslustöðva

Ef þörf er á lækniþjónustu utan opnunartíma heilsugæslustöðva á höfuðborgar-

SŁUŻBA ZDROWIA

Każdy ma prawo, w nagłych przypadkach, do korzystania z publicznej opieki zdrowotnej w Islandii.

- Pogotowie ratunkowe, poważny wypadek lub choroba - 112
- Jeden wspólny numer alarmowy w całej Islandii – 112.
- Z każdego miejsca w kraju można dzwonić pod numer 112, jeśli potrzebujesz natychmiastowej pomocy.
- Telefon alarmowy w całej Islandii 112
- Z numerem 112 można się połączyć z telefonu stacjonarnego i komórkowego tam, gdzie jest zasięg do sieci, nawet jeśli telefon jest zablokowany.

Tłumacze w służbie zdrowia

/ 41 /

Osoby ubezpieczone, które nie władają językiem islandzkim mają prawo do pomocy tłumacza. Zapotrzebowanie na usługi tłumacza należy zgłosić podczas zamawiania wizyty lekarskiej w przychodni zdrowia lub szpitalu. Zainteresowana instytucja sama decyduje czy pokrywa koszty usług tłumacza.

Przychodnia zdrowia i lekarze rodzinni

Przychodnie zdrowia znajdują się na terenie całego kraju oraz we wszystkich dzielnicach stolicy. Tam udzielane są podstawowe usługi lekarskie i tam powinni kierować swoje pierwsze kroki osoby z problemami zdrowotnymi.

Pacjenci mogą korzystać z dowolnego ośrodka zdrowia, jednak zaleca się korzystanie z przychodni w swoim rejonie zamieszkania. Tam można zarejestrować się i wybrać lekarza rodzinnego.

Poza ogólnymi usługami internistycznymi przychodnie rejonowe zajmują się także opieką nad ciężarnymi, noworodkami i małymi dziećmi, ochroną zdrowia w szkołach i sprawują opiekę nad chorymi w domach.

Wizyty lekarskie w przychodni oraz domowe, dla dzieci i młodzieży do 18 lat, są bezpłatne. Za wizytę nieubezpieczonego dziecka należy opłacić pełną stawkę.

Informacje o opiece zdrowotnej i ośrodkach zdrowia na terenie stołecznym można znaleźć na stronie [Opieki zdrowotnej okręgu stołecznego](#).

Rozmieszczenie przychodni zdrowia na terenie całego kraju można znaleźć pod zakładką „[Moja Gmina](#)” na stronie Centrum Kultury i Informacji.

Różnorodne informacje dotyczące spraw zdrowotnych, także w różnych językach znajdują się na stronie [Naczelnego Lekarza Krajowego](#).

Szpitale przyjmują chorych ludzi, udzielają pomocy lekarskiej, pielęgniarskiej i świadczą inne usługi w zależności od istniejących potrzeb. Wiele szpitali i przychodni zdrowia zostało połączonych pod nazwą instytucja zdrowotna (heilbrigðisstofnun). W szpitalach działają także oddziały ratunkowe, gdzie przyjmuje się osoby chore i ranne w wypadkach.

Usługi lekarskie poza godzinami przyjęć przychodni

Jeżeli zaistnieje konieczność kontaktu z lekarzem na terenie stołecznym, poza godzinami otwarcia

svæðinu, það er um kvöld, nætur eða helgar, sinnir Læknavaktin þessari þjónustu að Smáratorgi 1, 201 Kópavogi, eða í síma 1770. Utan höfuðborgarsvæðisins er haft samband í síma 1700.

Læknisþjónusta utan opnunartíma er dýrari en á hefðbundnum opnunartíma.

Heilsuvera.is er vefur þar sem einstaklingar sem eru skráðir á heilsugæslustöð og eru með **rafræn skilríki geta bókað tíma rafrænt hjá heimilislækni**, óskað eftir lyfjaendurnýjun, fengið yfirlit yfir lyfjanotkun, bólusetningar og fleira.

Tannlæknaþjónusta

Tannlæknaþjónusta á Íslandi er veitt á einkareknum tannlæknastofum. Það er á ábyrgð foreldra að fara með börnin sín í reglulegt eftirlit hjá tannlækni.

/ 42 /

Tannlækningar 3–18 ára barna eru greiddar að fullu af Sjúkratryggingum Íslands. Árið 2018 verða öll börn yngri en 18 ára komin með fulla greiðsluþátttöku Sjúkratrygginga Íslands. Þó þarf ávallt að greiða árlegt komugjald. Forsenda fyrir greiðsluþátttöku er að barn sé skráð með heimilistannlækni. Það er má gera á Réttindagátt; mínar síður á www.sjukra.is eða hjá tannlækni. Sjá nánar á vefsíðu [Sjúkratrygginga Íslands](#):

Sjúkratryggingar Íslands endurgreiða hluta kostnaðar fyrir elliífeyrisþega og örorku- lífeyrisþega. Tannlæknafélag Íslands er með [vefsíðu](#) þar sem finna má tannlækna eftir landsvæðum.

Neyðarþjónusta tannlækna á höfuðborgarsvæðinu er opin um helgar og á stofutíma á virkum dögum. Hægt er að hafa samband í síma 575 0505. Upplýsingar um tannlækni á vakt eru á vefsíðu [Tannlæknafélags Íslands](#). Ef neyðartilfelli kemur upp um kvöld eða að nóttu til er sjúklingum bent á að snúa sér til bráðamóttöku sjúkrahúsanna, sjá einnig [Tannlæknavaktina](#), s: 426 8000.

Sum stéttarfélag styrkja félagsmenn sína varðandi tannlækna¹kostnað.

Lyf

Í apótekum eru seld lyf ásamt smávöru sem yfirleitt tengist heilsu á einhvern hátt. Þar er bæði hægt að kaupa verkjalyf sem ekki eru lyfseðilsskyld og fara með lyfseðil frá lækni til þess að fá lyfseðilsskyld lyf afhent.

Listi yfir lyfjaverslanir og apótek er að finna á vefsíðu [Fjölmenningarseturs](#).

Embætti landlæknis hefur eftirlit með allri heilbrigðisþjónustu á Íslandi. Hjá embættinu er unnt að **fá upplýsingar um heilbrigðisþjónustu** og þangað getur fólk leitað vilji **það** kvarta yfir þjónustu heilbrigðiskerfisins.

Upplýsingar um eigin lyfja- og heilbrigðiskostnað er hægt að skoða á [Réttindagátt Sjúkratrygginga Íslands](#), nauðsynlegt er að nota Íslykil eða rafræn skilríki. Almennar upplýsingar um greiðsluþátttöku í heilbrigðiskerfinu eru á vefsíðu [Sjúkratrygginga Íslands](#).

przychodni (wieczorami, nocą lub w weekendy), to takie usługi świadczy Læknavaktin przy Smáratorgi 1, 201 Kópavogur lub kontakt telefoniczny pod numerem 1700. Osoby zamieszkujące poza stolicą kontaktują się telefonicznie z nr tel. 1700.

Usługi lekarskie świadczone poza zwykłymi godzinami przyjęć przychodni są znacznie droższe.

Heilsuvera.is jest portalem, gdzie osoby zarejestrowane w swojej przychodni rodzinnej i posiadające elektroniczny dokument tożsamości, mogą zamówić wizytę u lekarza, odnowić recepty, otrzymać wyciąg stosowanych leków, przeprowadzonych szczepień i inne.

Usługi stomatologiczne

W Islandii usługi stomatologiczne wykonywane są w prywatnych The health insurance pays for dental services, other than orthodontic treatment, in accordance with a rates schedule issued by the Minister.gabinetach dentystycznych. Rodzice odpowiedzialni są za regularną kontrolę dentystyczną swoich dzieci.

Usługi dentystyczne dzieci w wieku 3-18 lat są w całości pokrywane przez Islandzkie Ubezpieczenie Zdrowotne. W roku 2018 wszystkie dzieci będą objęte bezpłatnym leczeniem stomatologicznym. Jednak zawsze należy uiścić opłatę za wizytę. Warunkiem korzystania z bezpłatnego leczenia jest zarejestrowanie dziecka u dentysty rodzinnego. Można tego dokonać na www.sjukra.is, pod zakładką „moje strony” lub bezpośrednio u lekarza stomatologa.

Dokładniejsze informacje na stronie [Ubezpieczeń Zdrowotnych](#).

Islandzkie Ubezpieczenie Zdrowotne zwraca część kosztów poniesionych przez emerytów i rencistów.

Islandzkie Zrzeszenie Stomatologów ma swoją [stronę internetową](#), gdzie można znaleźć siedziby lekarzy dentystów działających w poszczególnych regionach kraju.

Tannlæknavaktin jest stomatologicznym pogotowiem ratunkowym działającym na terenie stolicy w dni robocze i weekendy. Kontakt telefoniczny pod nr 575 0505. Informacje o lekarzu dyżurującym są na stronie Islandzkiego Zrzeszenia Stomatologów. W nagłych przypadkach, po godzinach pracy tj. wieczorem i w nocy, proszę kierować się do szpitalnych oddziałów ratunkowych. Zobacz także [Tannlæknavaktin](#), tel. 426 8000.

Niektóre związki zawodowe pomagają swoim członkom w pokryciu kosztów stomatologicznych.

Leki

W aptekach sprzedawane są leki oraz i inne artykuły związane zazwyczaj ze zdrowiem. Można w nich nabyć leki przeciwbólowe dostępne bez recepty oraz wykupić leki przepisane przez lekarza.

Spis aptek dostępny jest na witrynie [Centrum Kultury i Informacji](#).

Krajowa Izba Lekarska sprawuje kontrolę nad całą służbą zdrowia w Islandii. Można tam uzyskać informacje odnośnie usług służby zdrowia i tam należy skierować się z ewentualnymi skargami dotyczącymi służb zdrowotnych w kraju.

Informacje o własnych kosztach poniesionych w związku z lekami i leczeniem można prześledzić na witrynie [Réttindagátt](#), ale do logowania konieczne jest posiadanie is-kodu lub elektronicznego dowodu tożsamości. Ogólne informacje o odpłatności w systemie opieki zdrowotnej są na stronie Islandzkiego Ubezpieczenia Zdrowotnego.

HÚSNÆÐI

LEIGUHÚSNÆÐI

Íbúðir til leigu eru oftast auglýstar á netmiðlum, samskiptamiðlum, í dagblöðum og í svæðisbundnum auglýsingamiðlum. Auglýsingar eru í langflestum tilfellum á íslensku. Fólki í húsnæðisleit, sem býr utan höfuðborgarsvæðisins, er ráðlagt að leita upplýsinga hjá sínu sveitarfélagi.

Húsaleigusamningur

Mikilvægt er að gera skriflegan húsaleigusamning⁶ við leigusala þegar íbúð er tekin á leigu. Það þarf að kynna sér vel skilmála samningsins, svo sem reglur um tryggingu, uppsagnarfrest og fleira.

/ 44 /

Eyðublöð fyrir húsaleigusamning á íslensku, ensku og pólsku má nálgast á vefsíðu velferðarráðuneytisins og Fjölmenningsseturs. Húsaleigusamninga er einnig hægt að nálgast á skrifstofum sveitarfélaga og hjá Íbúðalánasjóði (www.ils.is).

Leigjendaaðstoðin

Neytendasamtökin reka sérstaka aðstoð fyrir leigjendur íbúðarhúsnæðis og er þjónustan ókeypis. Þar er unnt að fá upplýsingar og ráðleggingar, sjá nánar á vefsíðu.

Húsnæðisbætur

Ef fólk á lögheimili á Íslandi getur það sótt um húsnæðisbætur. Sótt er um rafrænt á vefsíðu Vinnumálastofnunar. Nota þarf Íslykil eða rafræn skilríki. Hvort húsnæðisbætur fást greiddar sem og fjárhæð þeirra fer eftir leigufjárhæð, tekjum og fjölskyldustærð viðkomandi.

Áður en unnt er að sækja um húsnæðisbætur verður að vera búíð að þinglýsa⁷ hjá sýslumanni leigusamningi sem gildir í að minnsta kosti þrjú mánuði.

Upplýsingar um húsnæðisbætur eru á vefsíðu Vinnumálastofnunar: <https://husbot.is>. Húsnæðisbætur eru ekki greiddar íbúum á gistiheimilum, í atvinnuhúsnæði eða herbergjum.

Sérstakur húsnæðisstuðningur

Hægt er að sækja um sérstakan húsnæðisstuðning hjá því sveitarfélagi þar sem umsækjandi hefur lögheimili.

Rafmagn, heitt vatn, sími og aðgangur að netinu

Þegar flutt er inn í íbúð er mikilvægt að láta lesa af mælum vegna rafmagns og hita svo leigjandi/kaupandi greiði einungis fyrir sína notkun.

⁶ Húsaleigusamningur er samningur sem leigjandi gerir við leigusala um leigufjárhæð og fleira.

⁷ Þinglýsing samninga miðar að því að skrá þá opinberlega til þess að tryggja og vernda réttindi þeirra sem samningarnir varða.

WYNAJEM MIESZKAŃ

Ogłoszenia z ofertami mieszkań do wynajęcia najczęściej zamieszczane są w internecie, na portalach społecznościowych i w prasie, a także w reklamach lokalnych. W zdecydowanej większości ogłoszenia są podawane w języku islandzkim. Osoby spoza stolicy poszukujące mieszkania do wynajęcia powinny zgłosić się po odpowiednie informacje do swojego urzędu gminnego.

Umowa najmu lokalu mieszkalnego

Decydując się na najem ważne jest sporządzenie pisemnej umowy najmu lokalu mieszkalnego tzw. húsaleigusamning⁶. Należy wnikliwie zaznajomić się z warunkami umowy tj. wysokością wpłacanej kaucji, okresie wypowiedzenia umowy itp.

Formularze umowy najmu lokalu mieszkalnego w języku islandzkim, angielskim, i polskim dostępne są na stronie Ministerstwa Opieki Społecznej oraz Centrum Kultury i Informacji. Druki formularza można także otrzymać w sekretariatach urzędów gminnych i Funduszu Kredytów Mieszkaniowych (www.ils.is).

/ 45 /

Pomoc najemcom

Zrzeszenie Konsumentów udziela nieodpłatnie pomocy najemcom nieruchomości mieszkalnej. Tam można szukać pomocy i porad, zob. Neytendasamtökin.

Dodatek mieszkaniowy

Osoby zameldowane w Islandii mogą ubiegać się o dodatek mieszkaniowy. Wniosek składa się elektronicznie na stronie Urzędu Pracy. Do zalogowania potrzebny jest is-kod lub elektroniczny dowód tożsamości. Przyznanie dodatku oraz jego wymiar zależny jest wysokości opłaty najmu, dochodów i liczebności rodziny wnioskodawcy.

Przed złożeniem wniosku o dotację mieszkaniową, należy w urzędzie wojewody oficjalnie zarejestrować⁷ umowę najmu, która powinna być zawarta na okres co najmniej trzech miesięcy.

Informacje o dodatku mieszkaniowym są na stronie Urzędu Pracy: <https://husbot.is>

Dodatek nie jest wypłacany osobom mieszkającym w pensjonatach, w budynkach przemysłowych lub wynajmującym oddzielny pokój.

Specjalna dotacja mieszkaniowa

O specjalną dotację mieszkaniową można starać się w gminie, w której wnioskodawca jest zameldowany na stałe.

Energia elektryczna, ciepła woda, telefon i dostęp do internetu

Wprowadzając się do mieszkania najmu/kupujący powinien odczytać stan liczników energii elektrycznej i ciepłej wody, aby płacić tylko za własne zużycie.

⁶ Umowa najmu lokalu mieszkalnego jest umową sporządzaną między najemcą i właścicielem mieszkania lub jego pośrednikiem odnośnie warunków najmu.

⁷ Oficjalna rejestracja umowy (Pínglýsing) robiona jest w celu zabezpieczenia i ochrony praw obydwu stron umowy.

Skrifstofur sveitarfélaga geta gefið upplýsingar um fyrirtæki sem selja rafmagn og heitt vatn í sveitarfélaginu.

Nokkur símafyrirtæki eru starfrækt á Íslandi og bjóða þau upp á mismunandi verð og þjónustu fyrir síma og nettengingu. Best er að leita beint til símafyrirtækjanna til að fá upplýsingar um þjónustu og verð sem þau bjóða.

Sífelld fleiri sveitarfélög á Íslandi eru með sorpflokkun en reglur þar um geta verið mismunandi eftir sveitarfélögum. Þær er yfirleitt að finna á vefsíðum þeirra.

HÚSNÆÐISKAUP

Flestir fjármagna kaup á eigin húsnæði með lánum. Ýmsar lánastofnanir lána til íbúðakaupa, svo sem Íbúðalánasjóður, bankar, sparisjóðir og lífeyrissjóðir.

/ 46 /

Til að fá lán þarf að fara í svokallað greiðslumat svo unnt sé að meta hvort viðkomandi ræður við afborganir. Lán eru yfirleitt veitt með veði í fasteigninni eða í annarri eign.

Erlendir ríkisborgarar sem eiga lögheimili á Íslandi mega eiga íbúðarhúsnæði hérlendis. Þeir geta sótt um lán hjá Íbúðalánasjóði og öðrum lánastofnunum til íbúðakaupa með sömu skilyrðum og íslenskir ríkisborgarar. Ef útlendingur vill eiga húsnæði á Íslandi áfram, þótt hann flytji af landi brott, þarf hann að sækja um leyfi til þess. Erlendir ríkisborgarar sem ekki eiga lögheimili hér á landi geta sótt um leyfi til íbúðakaupa hjá dómsmálaráðuneytinu.

Urzędy Gminne udzielają informacji o zakładach dostarczających energię elektryczną i ciepłą wodę w danym regionie.

Na Islandii działa kilka firm telekomunikacyjnych oferujących różnorodne ceny za korzystanie z telefonu i podłączenie do internetu. Najlepiej skontaktować się bezpośrednio z firmami w celu zapoznania się z proponowanymi ofertami i cenami.

Coraz więcej gmin na Islandii wprowadza sortowanie odpadów, ale sposób sortowania może być różny w zależności od gminy. Informacje na ten temat zazwyczaj można znaleźć na ich stronach internetowych.

Zakup nieruchomości

Większość finansuje zakup nieruchomości poprzez kredyt. Różnorodne instytucje udzielają kredytów mieszkaniowych takie jak Fundusz Kredytów Mieszkaniowych, banki, kasy oszczędnościowe i fundusze emerytalne.

Otrzymanie pożyczki zależy od potwierdzenia zdolności kredytowej tzn. oceny możliwości spłaty zadłużenia. Kredyt jest zazwyczaj udzielany pod zastaw hipoteczny danej lub innej nieruchomości.

Obcokrajowcy osiedleni na Islandii mogą być właścicielami nieruchomości. Mogą też starać się o kredyt mieszkaniowy w búðalánasjóður lub innych instytucjach na tych samych zasadach jak obywatele islandzcy. Prawo własności w przypadku emigracji z kraju uwarunkowane jest posiadaniem specjalnego pozwolenia. Obcokrajowcy nieosiedleni w kraju mogą wnioskować o pozwolenie na zakup nieruchomości w Ministerstwie Sprawiedliwości.

ÞJÓNUSTA SVEITARFÉLAGA

Á Íslandi eru tvö stjórnsýslustig; ríki og sveitarfélög. Sveitarfélög annast ýmiss konar grunnþjónustu fyrir íbúa sína.

Sveitarstjórnir fara með yfirstjórn í hverju sveitarfélagi og hafa heimildir til að móta þjónustuna í samræmi við staðbundnar áherslur og þarfir. Þess vegna getur þjónusta verið mismunandi á milli sveitarfélaga.

Sveitarfélög reka leikskóla og grunnskóla og bera ábyrgð á félagsþjónustu. Félagspjónusta sveitarfélaga á að vinna að því að tryggja fjárhagslegt og félagslegt öryggi íbúa og felst meðal annars í aðstoð vegna barna, erfiðleika í fjölskyldum sem og fjárhagsaðstoð og aðstoð vegna húsnæðismála. Sveitarfélög bera jafnframt ábyrgð á barnavernd.

/ 48 /

Réttur til félagsþjónustu byggist á því að viðkomandi eigi lögheimili í því sveitarfélagi sem sótt er um aðstoð hjá.

Vegna skilyrða í lögum um útlendinga, þar sem fram kemur að framfærsla útlendinga skuli vera trygg, þá getur fjárhagsaðstoð frá sveitarfélagi haft áhrif á dvöl viðkomandi hér á landi og umsókn um ríkisborgararétt. Önnur aðstoð frá sveitarfélagi, svo sem sérstakur húsnæðisstuðningur, aðstoð vegna barna og ungmenna, skilnaðar eða heimilisofbeldis, hefur ekki áhrif.

Ef þörf er á þjónustu sveitarfélags er hægt að panta viðtal á skrifstofu sveitarfélagsins. Mörg sveitarfélög bjóða upp á túlkun við slíkar aðstæður.

Leikskólar og grunnskólar eiga að leitast við að veita foreldrum aðstoð túlks vegna samskipta þeirra við skóla barna sinna.

Einstaklingur sem flytur til Íslands skráir lögheimili sitt í ákveðnu sveitarfélagi og sækir um þjónustu þar. Til dæmis er unnt að sækja um sérstakan húsnæðisstuðning, þjónustu dagforeldra og um leikskólaláss, en skylt er að skrá börn í grunnskóla. Þá er hægt að óska eftir upplýsingum um fyrirtæki sem selja hita og rafmagn, um sorpflokkun, tómstundir, íslenskukennslu og margt fleira. Sum sveitarfélög eru með frístundakort fyrir börn sem veita afslátt af greiðslum vegna tómsunda.

Dagforeldrar

Dagforeldrar annast gæslu barna í heimahúsum. Starfstími er virka daga og er dvalartími barna mismunandi; þó aldrei lengri en níu klukkustundir í senn.

Flest börn í gæslu hjá dagforeldrum eru á aldrinum 9–20 mánaða, þó geta yngri eða eldri börn verið í gæslu hjá dagforeldrum.

Dagforeldrar eru sjálfstætt starfandi og ákvarða yfirleitt sína gjaldskrá sjálfir en borga þarf fyrir dvöl hjá dagforeldri. Sveitarfélög niðurgreiða hluta kostnaðar ef dagforeldrið er með leyfi frá sveitarfélaginu til að starfa sem dagforeldri.

Hægt er að fá upplýsingar um dagforeldra á skrifstofum og [vefsíðum sveitarfélaga](#).

USŁUGI WŁADZ GMINNYCH

W Islandii istnieją dwa szczeble zarządzania administracyjnego: państwowy i lokalny. Władze lokalne zapewniają swoim mieszkańcom różnorodne podstawowe usługi.

Władze gminne spełniają nadrzędną rolę kierowniczą w każdej gminie i mają uprawnienia do kształtowania usług zgodnie z lokalnymi priorytetami i potrzebami. Dlatego rodzaj świadczonych usług może być różny w różnych okręgach.

Gminy zarządzają przedszkolami i szkołami podstawowymi i odpowiadają za usługi socjalne. Działalność socjalna ma na celu zapewnienie finansowego i socjalnego bezpieczeństwa mieszkańców i polega m.in. na udzielaniu pomocy dzieciom, rodzinom, a także pomoc finansowa i w sprawach mieszkaniowych. Gminy odpowiedzialne są także za ochronę praw dziecka.

Prawo do świadczeń socjalnych uwarunkowane jest posiadaniem stałego miejsca zamieszkania w gminie, w której wnioskuje się o taką pomoc.

/ 49 /

Zgodnie z przepisami prawa obcokrajowiec ma obowiązek posiadać odpowiednie środki finansowe na swoje utrzymanie i korzystanie z gminnej pomocy materialnej może mieć wpływ pobyt zainteresowanej osoby w Islandii oraz na prośbę o przyznanie obywatelstwa. Nie mają natomiast wpływu inne formy udzielanej pomocy takie, jak korzystanie ze specjalnego dodatku mieszkaniowego, pomocy związanej z dziećmi i młodzieżą, sprawami rozwodowymi lub przemocy domowej.

Jeżeli zachodzi konieczność skorzystania z usług socjalnych, to należy umówić się rozmowę w sekretariacie gminnym. Wiele urzędów proponuje usługi tłumacza w takich przypadkach. Przedszkola i szkoły postawowe starają się zapewnić pomoc tłumacza w kontaktach z rodzicami uczniów.

Osoba migrująca do Islandii rejestruje swój stały pobyt w określonej gminie i korzysta z usług socjalnych na jej terenie. Można starać się np. o przyznanie specjalnego dodatku mieszkaniowego, opiekę nad dzieckiem, miejsce w przedszkolu, ale obowiązkiem jest zapis dziecka do szkoły. Można także prosić o informacje o zakładach dystrybujących ogrzewanie i energię elektryczną, o sortowaniu odpadów, o zajęciach w czasie wolnym, kursy j. islandzkiego i o wiele innych rzeczy. Niektóre gminy oferują dzieciom kartę zniżkową na zajęcia pozalekcyjne.

Opiekunowie do dzieci

Opiekunowie tzw. dagforeldrar zajmują się dziećmi we własnych, prywatnych mieszkaniach. Pracują w dni robocze, a czas pobytu dzieci u opiekunów jest różnorodny, ale nigdy dłuższy niż dziewięć godzin dziennie. Większość dzieci korzystająca z tej formy opieki jest w wieku od 9 do 20 miesięcy, ale zdarzają się również dzieci młodsze i starsze.

Opiekunowie prowadzą działalność na własny rachunek i zazwyczaj sami ustalają ceny za usługi. Pobyt u opiekunów jest odpłatny.

Gminy pokrywają część kosztów pobytu dziecka, jeżeli opiekun posiada zezwolenie gminy na prowadzenie takiej działalności.

Dokładniejsze informacje o opiekunach można uzyskać w urzędach gminnych i na [stronach internetowych gmin](#).

SKÓLAKERFIÐ

Samkvæmt lögum hafa allir jafnan rétt til náms án tillits til kyns, fjárhags, búsetu, trúar, fötlunar og menningarlegs eða félagslegs uppruna.

Leikskóli

Leikskólar eru fyrir börn til sex ára aldurs en það er mismunandi eftir leikskólum og sveitarfélögum hve gömul börnin eru þegar þau fá pláss. Algengast er að leikskólar taki við börnum þegar þau ná 18–24 mánaða aldri. Þó er sums staðar tekið við yngri börnum.

Foreldrum er frjálst að ákveða hvort börn fari í leikskóla. Langflest börn á Íslandi ganga í leikskóla enda er litið á leikskóla sem fyrsta skólastigið og leikskólagöngu sem mikilvægan undirbúning að grunnskólagöngu.

Sveitarfélög niðurgreiða kostnað vegna leikskóla en foreldrar borga hluta kostnaðar sjálfir. Hlutdeild foreldra er mismunandi eftir sveitarfélögum.

Sótt er um leikskólavist hjá viðkomandi sveitarfélagi.

Stundum er bið eftir pláss í leikskóla og því er fólki ráðlagt að sækja um pláss svo fljótt sem kostur er, jafnvel áður en barnið er nógu gamalt til að fá pláss.

GRUNNSKÓLI

Grunnskóli er fyrir börn á aldrinum 6–16 ára og er miðað við fæðingarár barnsins. Á Íslandi er lögbundið að öll börn á grunnskólaaldri gangi í skóla og skal það sveitarfélag, þar sem barn hefur lögheimili, sjá til þess.

Nemendur með annað móðurmál en íslensku eiga rétt á kennslu í íslensku sem öðru tungumáli. Með kennslunni er stefnt að virku tvítyngi þessara nemenda og að þeir geti stundað nám í grunnskólum og tekið virkan þátt í íslensku samfélagi. Grunnskólum er heimilt að viðurkenna kunnáttu í móðurmáli nemenda með annað móðurmál en íslensku sem hluta af skyldunámi er komi í stað skyldunáms í erlendu tungumáli.

Mismunandi er eftir sveitarfélögum hvar börn eru skráð í skóla. **Hægt er að fá upplýsingar um það hjá þjónustumiðstöðvum í Reykjavík eða á skrifstofu viðkomandi sveitarfélags.**

Í flestum sveitarfélögum býðst börnum að sækja fríundaheimili eða dægurvöl eftir að hefðbundnum skóladegi lýkur. Greiða þarf fyrir slíka þjónustu samkvæmt gjaldskrá.

Móðurmálskennsla

Margar rannsóknir hafa sýnt fram á mikilvægi þess að foreldrar tali móðurmál sitt við börnin sín. Sums staðar er boðið upp á móðurmálskennslu fyrir börn, ýmist af sveitarfélaginu eða í samstarfi foreldra.

SYSTEM SZKOLNICTWA

Zgodnie z ustawodawstwem wszyscy mają równe prawo do nauki bez względu na płeć, finanse, zamieszkanie, wyznanie, niepełnosprawność oraz kulturowe lub społeczne pochodzenie.

Przedszkole

Przedszkola przeznaczone są dla dzieci do szóstego roku życia, ale w różnych placówkach i gminach obowiązują różne kryteria wiekowe. Najczęściej przyjmuje się dzieci w wieku 18-24 miesięcy, chociaż w niektórych przedszkolach przyjmuje się także młodsze dzieci.

Rodzice sami decydują o posłaniu dziecka do przedszkola. Zdecydowana większość dzieci na Islandii korzysta z takiej opieki, gdyż przedszkole traktuje się jako pierwszy stopień kształcenia i przygotowania do nauki w szkole podstawowej.

Gminy pokrywają część kosztów pobytu w przedszkolu, pozostałość odpłacają rodzice. Wysokość opłat jest różna w różnych gminach.

/ 51 /

Wniosek o przyjęcie dziecka do przedszkola składa się w odnośnym urzędzie gminy.

Czasami czas oczekiwania na przyznanie miejsca w przedszkolu może być długi, więc zaleca się złożenie wniosku dosyć wcześniej, nawet jeżeli dziecko nie osiągnęło jeszcze wieku wymaganego do przyjęcia do placówki.

Szkoła podstawowa

Szkoła podstawowa przeznaczona jest dla dzieci w wieku 6-16 lat (decyduje rok urodzenia). W Islandii nauka w szkole podstawowej jest obowiązkowa i gminy muszą zapewnić naukę dzieciom mieszkającym na danym terenie.

Uczniowie, których językiem ojczystym jest inny niż islandzki, mają prawo do nauki islandzkiego jako drugiego języka. Celem jest wspieranie dwujęzyczności, a także umożliwienie uczniom pobierania nauki w szkole i brania czynnego udziału w życiu społecznym. Szkoły podstawowe mają prawo uznać znajomość języka ojczystego jako część obowiązkowego programu nauczania i jako zamiennik nauki innego języka obcego.

Tryb zapisów do szkoły jest różnorodny w zależności od gmin. Informacje o sposobach można uzyskać w centrach usług socjalnych Reykjavíku lub w urzędach gmin.

Większość gmin oferuje dzieciom zajęcia rekreacyjne lub pobyt w świetlicy po zakończeniu dnia szkolnego. Usługi tego typu są płatne.

Nauka języka ojczystego

Wiele badań potwierdza fakt, iż rozmowa rodziców z dziećmi w języku ojczystym odgrywa ważne znaczenie. W niektórych miejscach odbywają się lekcje języka ojczystego organizowane przez gminę, lub we współpracy z rodzicami.

Öll bókasöfn á Íslandi hafa samstarf um að bjóða upp á bækur fyrir börn á ýmsum tungumálum.

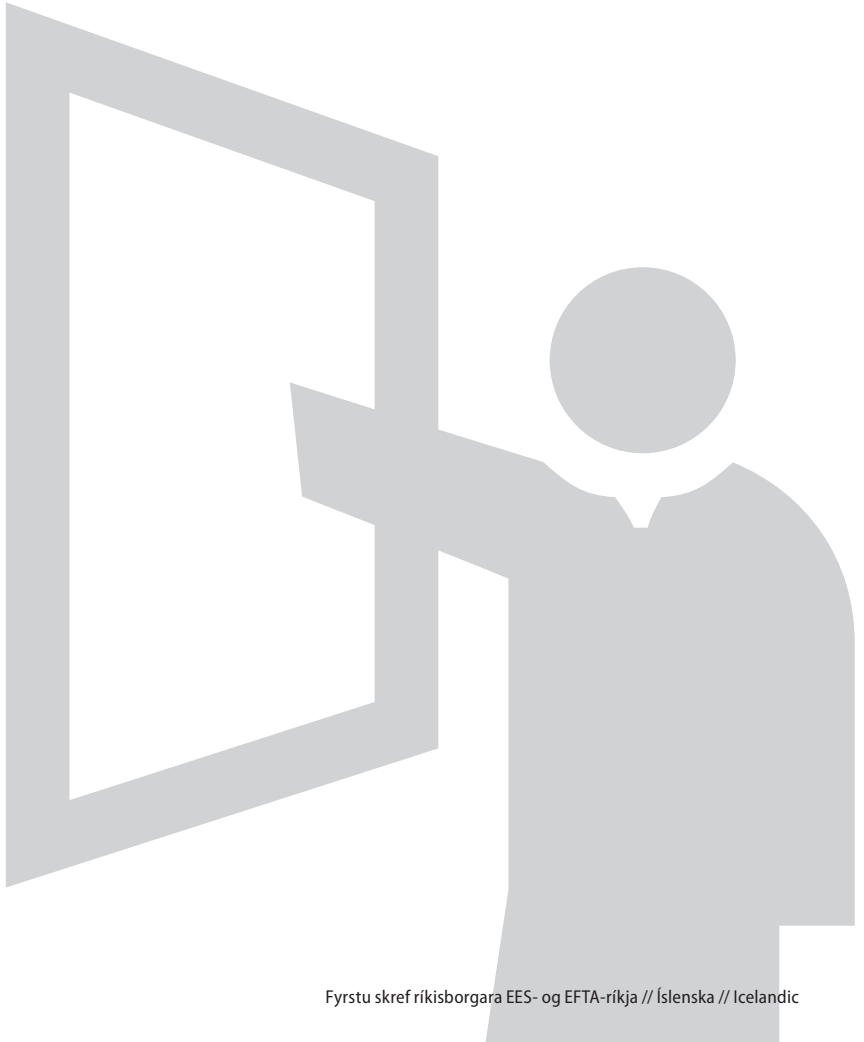
Móðurmál – samtök um tvítyngi – hafa boðið upp á móðurmálskennslu á yfir tuttugu tungumálum (öðrum en íslensku) fyrir fjöltyngd börn á Íslandi síðan 1994, sjá nánar hér.

Íslenskukennsla fullorðinna

Margar stofnanir og fyrirtæki bjóða upp á íslenskukennslu fyrir útlendinga. Kostnaður við að skrá sig á námskeið getur verið mismunandi. Mörg stéttarfélag veita styrki til íslenskunáms. Hægt er að afla sér upplýsinga hjá viðkomandi stéttarfélagi. Námið er unnt að stunda um allt land og einnig er boðið upp á kennslu á netinu og kennslu fyrir byrjendur og lengra komna.

/ 52 /

Upplýsingar um íslenskunámskeið má **nálgast** á vef Fjölmenningarseturs.

Wszystkie biblioteki islandzkie współpracują ze sobą oferując książki dla dzieci wydane w różnych językach

Móðurmál – forum o dwujęzyczności działające od 1994 r., proponuje naukę języka ojczystego dla dzieci wielojęzycznych w ponad dwudziestu językach (innych niż islandzki).

Nauka języka islandzkiego dla dorosłych

Wiele instytucji i zakładów oferuje kursy języka islandzkiego dla cudzoziemców. Koszt uczestnictwa w kursach może być różny.

Wiele związków zawodowych udziela dotacji na naukę języka islandzkiego. Informacje można uzyskać w swoim związku zawodowym. Kursy prowadzone są na terenie całego kraju, także online, dla początkujących i zaawansowanych.

Informacje o kursach można uzyskać na stronie [Centrum Kultury i Informacji](#).

FRAMHALDSNÁM

Framhaldsskóli

Allir sem hafa lokið grunnskóla á Íslandi, eða sambærilegu námi erlendis, geta stundað nám í framhaldsskóla. Nám í framhaldsskóla er ekki lögbundin skylda en framhaldsskólum er skylt samkvæmt lögum að bjóða öllum nemendum að 18 ára aldri námstilboð við hæfi (fræðsluskylda).

Skráningargjald er misjafnt eftir skólum. Sumir skólar bjóða upp á móðurmálskennslu og íslenskukennslu fyrir útlendinga. Einnig er hægt að stunda fjarnám frá sumum skólum. Í framhaldsskólum starfa námsráðgjafar sem aðstoða nemendur við námsval og fleira.

/ 54 /

Margir framhaldsskólar eru einnig með starfsmenntun þar sem unnt er að læra iðngreinar og ljúka sveinsprófi og/eða stúdentsprófi. Einnig bjóða margir skólar styttri námsbrautir með beinni tengingu við atvinnulífið.

Nánari upplýsingar um framhaldsskóla er að finna á vef [mennta- og menningarmála-ráðuneytisins](#).

Háskóli

Nemendur sem hefja nám í háskóla þurfa að hafa lokið stúdentsprófi eða sambærilegu námi.

Sjö skólar bjóða upp á menntun til háskólagráðu. Greiða þarf ýmist innritunargjald eða skólagjöld.

Nánari upplýsingar um háskóla eru á vef [mennta- og menningarmálaráðuneytisins](#).

Bókasöfn

Bókasöfn eru öllum opin. Á bókasöfnum er unnt að nálgast bækur á íslensku og öðrum tungumálum, alfræðiorðabækur, orðabækur og önnur uppflettirit. Flest bókasöfn bjóða upp á netaðgang.

Lögfræðiráðgjöf fyrir innflytjendur

Mannréttindaskrifstofa Íslands býður upp á lögfræðiráðgjöf fyrir innflytjendur. Ráðgjöfin er í húsnæði skrifstofunnar að Túngötu 14 í Reykjavík. Hægt er að panta tíma hjá skrifstofunni í síma 552 2720 eða á info@humanrights.is.

Rauði krossinn á Íslandi

Rauði krossinn á Íslandi aðstoðar innflytjendur, þar á meðal flóttafólk og þá sem sækja um alþjóðleg vernd, með margvíslegum hætti.

Samkvæmt samningum við stjórnvöld stendur flóttafólki til boða stuðningur sjálfboðaliða Rauða krossins og almennar leiðbeiningar, fræðsla og ráðgjöf varðandi

KSZTAŁCENIE PONADPODSTAWOWE

Szkoła średnia

Wszyscy, którzy ukończyli szkołę podstawową w Islandii lub jej odpowiednik za granicą, mogą kontynuować naukę w szkole średniej. Nauka w szkole ponadpodstawowej nie jest obowiązkowa, ale zgodnie z prawem szkoły średnie mają obowiązek zapewnić wszystkim uczniom w wieku do 18 lat naukę odpowiednią do ich możliwości.

Opłata rejestracyjna jest różna w różnych szkołach. Niektóre ze szkół oferują naukę języka ojczystego i islandzkiego dla cudzoziemców. Istnieje także możliwość kształcenia na odległość prowadzona przez wybrane szkoły. We wszystkich ponadpodstawowych placówkach działają doradcy edukacyjni, pomagający uczniom w wyborze kierunku kształcenia i innych sprawach.

Wiele szkół prowadzi także kształcenie zawodowe, co daje możliwość uzyskania dyplomu czeladnika i/lub matury. Niektóre ze szkół proponują krótsze kierunki powiązane bezpośrednio z rynkiem pracy.

Dokładniejsze informacje dotyczące szkół ponadpodstawowych są na stronie [Ministerstwa Szkolnictwa i Kultury](#).

Szkoła wyższa

Studenci rozpoczynający naukę w szkole wyższej powinni posiadać maturę lub jej odpowiednik.

Siedem szkół oferuje kształcenia na poziomie wyższym. Opłaty za naukę pobierane są w formie wpisowego lub czesne.

Więcej informacji o szkołach wyższych na stronie [Ministerstwa Szkolnictwa i Kultury](#).

Biblioteki

Biblioteki są przeznaczone do użytku publicznego. W bibliotekach można znaleźć książki w języku islandzkim i w innych językach, encyklopedie, słowniki oraz różne czasopisma. Większość bibliotek oferuje dostęp do internetu.

Porady prawne dla imigrantów

Islandzkie Biuro Praw Człowieka oferuje imigrantom porady prawne udzielane w sekretariacie instytucji przy ul. Túngata 14 w Reykjavíku. Wizytę można zamówić telefonicznie 555 2720 lub e-mailem info@humanrights.is.

Czerwony Krzyż na Islandii

Islandzki Czerwony Krzyż w różnorodny sposób pomaga imigrantom, w tym uchodźcom i osobom starającym się o międzynarodową ochronę.

W porozumieniu z rządem uchodźcy mogą korzystać ze wsparcia wolontariuszy Czerwonego Krzyża, ogólnych wskazówek, szkoleń i doradctwa w szukaniu rozwiązań własnych problemów.

Þau úrræði sem standa til boða. Deildir Rauða krossins koma að ýmsum verkefnum eins og stuðningsfjölskyldum, ýmiss konar félagsstarfi, aðstoð við heimanám og fleira. Þeir sem sækja um alþjóðlega vernd njóta einnig réttargæslu lögfræðinga Rauða krossins samkvæmt samningi við stjórnvöld.

Frekari upplýsingar má finna á vefsíðu [Rauða krossins](#).

Réttur þinn – upplýsingabæklingur

Sérstakur bæklingur um réttindi kvenna á Íslandi er aðgengilegur á vefsíðu Jafnréttisstofu. Þar má finna ýmsar gagnlegar upplýsingar varðandi íslenskt réttarkerfi og íslenskt samfélag. Upplýsingar um jafnan rétt og jafna stöðu kynja, dvalarleyfi, skilnað, forsjármál, umgengnisréttarmál, fjármál, ofbeldi í nánnum samböndum og hótanir. Þar er einnig að finna upplýsingar um hvar hægt sé að leita eftir aðstoð. Bæklingurinn er aðgengilegur á nokkrum tungumálum.

/ 56 /

Bjarkarhlíð – ráðgjöf, stuðningur og fræðsla fyrir þolendur ofbeldis, sími 553 3000.

Kvennaathvarfið: www.kvennaathvarf.is, sími 561 1205

Athvarf fyrir konur og börn sem flýja andlegt eða líkamlegt ofbeldi á heimili af hendi eiginmanns, sambýlismanns eða annarra heimilismanna. Einnig fyrir konur sem orðið hafa fyrir nauðgun.

Stígamót: www.stigamot.is, sími 562 6868

Ráðgjöf og stuðningur fyrir konur og karla sem beitt hafa verið kynferðisofbeldi.

Samtök og félög innflytjenda á Íslandi

Á Íslandi eru starfandi fjölmörg félög innflytjenda og félög tengd fjölmenningu, upplýsingar um þau má finna á vefsíðu [Fjölmenningarseturs](#).

Oddziały Czerwonego Krzyża angażują się w różnorodne projekty, takie jak organizacja wsparcia dla rodzin, różnego rodzaju prace socjalne, pomoc dzieciom w odrabianiu lekcji i inne. Osoby starające się o międzynarodową ochronę korzystają również z fachowej pomocy prawniczej.

Więcej informacji na stronie internetowej [Czerwonego Krzyża](#).

Twoje prawo – broszura informacyjna

Na stronie internetowej Urzędu d/s równouprawnienia (Jafnréttisstofa) dostępna jest broszura traktująca o prawach kobiet w Islandii. Można w niej znaleźć praktyczne informacje dotyczące systemu prawnego i społeczeństwa islandzkiego. Informacje o równych prawach kobiet i mężczyzn, o wizach, rozwodach i prawach rodzicielskich, sprawach finansowych oraz o przemoc w bliskich związkach i groźbach. Podano także informacje o tym, gdzie można skierować się w poszukiwaniu pomocy. [Broszura dostępna jest w kilku językach](#).

Bjarkarhlíð – doradctwo, wsparcie i szkolenia dla ofiar przemocy, tel. 553 3000.

Kvennaathvarfið: www.kvennaathvarf.is, tel. 561 1205

Schronisko dla kobiet i dzieci uciekających przed psychiczną i fizyczną przemocą stosowaną przez członków rodziny, a także dla ofiar gwałtu

Stígamót: www.stigamot.is, tel. 562 6868

Doradctwo i wsparcie dla kobiet i mężczyzn, ofiar przemocy seksualnej.

Stowarzyszenia i zrzeszenia imigrantów na Islandii

Na Islandii działa wiele stowarzyszeń imigrantów i zrzeszeń powiązanych z wielokulturowością. Informacje na ich temat są na stronie [Centrum Kultury i Informacji](#).

Farsímar

Hægt er að kaupa frelsiskort, fyrirframgreidd farsímakort af símafyrirtækjunum og kaupa áfyllingu í flestum matvöruverslunum, bensínstöðvum og sjoppum. Til að fá fasta farsímaáskrift þarf að vera með íslenska kennitölu.

Búslóðaflutningar

Búslóðir þeirra sem flytja búferlum til Íslands eru tollfrjálsar að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Það eru heimilismunir, til dæmis húsgögn og búsaðhöld og aðrir persónulegir munir, sem eru tollfrjálsir við búferlaflutning. Á vefsíðu [Tollstjóra](#) má sjá hvaða skilyrði þarf að uppfylla.

Greiða þarf gjöld af vörum sem fluttar eru með búslóð til landsins og geta ekki talist hluti búslóðar.

Gæludýr

Strangar reglur gilda um innflutning gæludýra til Íslands og eru sumar hundategundir bannaðar á landinu.

Fólk með gæludýr er hvatt til að lesa sér sérstaklega til um þær reglur sem gilda á vefsíðu [Matvælastofnunar](#).

Telefony komórkowe

Dostępne są karty bez abonamentu, z przedpłatą (pre-paid) we wszystkich sieciach telefonicznych. Doładować komórki można w większości sklepów spożywczych, w kioskach i na stacjach bezynowych. Do zakupu abonamentu telefonicznego potrzebny jest islandzki numer identyfikacyjny (kennitala).

Przewóz dobytku

Dobyttek osób migrujących do Islandii jest zwolniony w opłaty celnej przy spełnieniu odpowiednich wymogów. Meble, urządzenia gospodarstwa domowego i inne rzeczy osobiste nie podlegają ocenie. Na stronie [Urzędu Celnego](#) można przeczytać jakie warunki muszą być spełnione przy przesyłce dobytku.

/ 59 /

Rzeczy sprowadzone razem z dobytkiem do Islandii, a które nie mogą być zaliczone do wyposażenia osobistego czy mieszkania, wymagają uiszczenia opłaty celnej.

Zwierzęta domowe

Bardzo surowe przepisy dotyczą sprowadzania zwierząt domowych do Islandii, a przywóz niektórych ras psów jest zabroniony.

Osoby posiadające zwierzęta domowe szczególnie proszone są o zapoznanie się z obowiązującymi przepisami na stronie [Inspektoratu Żywności i Weterynarii](#) (Matvælastofnun).

Fjölmenningarsetur: www.mcc.is

Eures: <https://ec.europa.eu/eures/public/language-selection>

Þjóðskrá Íslands: <https://skra.is/>

Utanríkisráðuneytið: www.utanrikisraduneyti.is

Reykjavíkurborg: www.reykjavik.is

Seðlabanki Íslands: www.sedlabanki.is

Miðstöð slysavarna barna: <https://www.msb.is/>

Íslykill: www.island.is/islykill

Rafræn skilríki: www.skilriki.is

Island.is: www.island.is

Alþingi: <http://www.althingi.is/>

Stjórnarráð Íslands: www.stjornarrad.is

Vinnumálastofnun: <https://www.vinnumalastofnun.is/>

Sjúkratryggingar Íslands: www.sjukra.is

Tryggingastofnun Íslands: www.tr.is

Félag dómtúlka og skjalapýðenda: www.flds.is

Upplýsingar um Apostille vottun: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/apostille/faq1>

Alþýðusamband Íslands: www.asi.is

Vinnuréttarvefur: www.asi.is/vinnurettarvefur/

Einn réttur ekkert svindl: <http://ekkersvindl.is/einn-rettur-ekkert-svindl>

Landssamtök Lífeyrissjóða: <https://www.lifeyrismal.is/>

Efling stéttarfélag: <https://www.efling.is/>

VR: www.vr.is

Bandalag háskólanna: <https://www.bhm.is/>

Bandalag starfsmanna ríkis og bæja: <https://www.bsrb.is/>

Vinnueftirlitið: www.vinnueftirlit.is

Enic/Naric Íslandi: <http://www.enicnaric.is/>

Embætti landlæknis: <http://www.landlaeknir.is/>

STRONY INTERNETOWE

Iðan –fræðslusetur-mat á námi: <http://idan.is/nams-og-starfsradgjof/mat-og-vidurkenn-ing-a-nami-erlendis>

Ríkisskattstjóri: <https://www.rsk.is/>

Persónuafsláttur: <https://www.rsk.is/einstaklingar/stadgreidsla/personuafslattur>

Fæðingarorlofssjóður: <http://www.faedingarorlof.is/>

Meðlagsgreiðslur: <http://www.medlag.is/>

Heilsugæsla höfuðborgarsvæðisins: <https://www.heilsugaeslan.is/>

Allar heilsugæslur á landinu: <https://www.stjornarradid.is/verkefni/husnaedismal/husaleigumal/leigusamningar-leigutimi-og-forgangsrettur-leigjenda/>

Tannlæknafélag Íslands: <http://www.tannsi.is/tannlaeknar>

Tannlæknavaktin: <http://www.tannlaeknavaktin.is/>

Húsaleigusamningur á vef velferðarráðuneytisins: <https://www.stjornarradid.is/verkefni/husnaedismal/husaleigumal/leigusamningar-leigutimi-og-forgangsrettur-leigjenda/>

Leigjendaaðstoðin: <https://www.ns.is/is/content/leigjendaadstodin>

Húsnaðisbætur: <https://husbot.is/>

Íbúðalánasjóður: <http://www.ils.is/>

Dómsmála-samgöngu-og sveitarstjórnarráðuneyti: <https://www.innanrikisraduneyti.is/>

Móðurmál – samtök um tvívyngi: <http://www.modurmal.com/>

Tækniskólinn-nýbúabraut: <https://tskoli.is/namsbraut/almenn-namsbraut-fyrir-nybua/>

Háskólar á Íslandi: <https://www.menntamalaraduneyti.is/stofnanir#ha>

Mannréttindaskrifstofa Íslands: <http://www.humanrights.is/is>

Rauði krossinn á Íslandi: <https://www.raudikrossinn.is/>

Jafnréttisstofa-Réttur Pinn: <https://www.jafnretti.is/is/samfelag-og-vinumarkadur/rettur-thinn/rettur-thinn-mikilvaegar-upplysingar-fyrir-erlendar-konur-a-islandi>

Tollstjóraembættið: <https://www.tollur.is/>

Matvælastofnun: <http://mast.is/>

IS Upplýsingar | Aðstoð | Ráðgjöf
www.mcc.is
mcc@mcc.is

EN Information | Assistance | Counsel
www.mcc.is/english
mcc@mcc.is

PL Informacje | Porady | Doradztwo
www.mcc.is/polszczyzna
polska@mcc.is

HR Informacije | Pomoc | Konzultacije
www.mcc.is/serbian-croatian
informacije@mcc.is

TH ข้อมูล | ความช่วยเหลือ | การปรึกษา
www.mcc.is/phasa-thai
tailenska@mcc.is

ES Información | Ayuda | Consejería
www.mcc.is/spanish
spanska@mcc.is

RU Информация | Помощь | Консультации
www.mcc.is/russian
russneska@mcc.is

LV Informācija | Pagalba | Konsultācijas
www.mcc.is/lithuanian
lithaiska@mcc.is

AR معلومات عم | اءءاسم | ینوناق راشءسم
www.mcc.is/arabic
mcc@mcc.is

FJÖLMENNINGARSETUR

Multicultural and Information Centre

VELFERÐARRÁÐUNEYTIÐ

Ministry of Welfare